

URDHËR
Nr. 272, datë 29.7.2024

**PËR MIRATIMIN E RREGULLORES PËR STANDARDIZIMIN DHE
ADMINISTRIMIN E SHTIGJEVE TURISTIKE**

Në mbështetje të nenit 102, pika 4, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe të nenit 28/1, të ligjit nr. 93/2015, “Për turizmin”, të ndryshuar,

URDHËROJ:

1. Miratimin e rregullores për standardizimin dhe administrimin e shtigjeve turistike, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij urdhri dhe është pjesë përbërëse e tij.
 2. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohen Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura, bashkitë, Federata Shqiptare e Alpinizmit dhe Turizmit Malor.
- Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I TURIZMIT DHE MJEDISIT
Mirela Kumbaro Furxhi

RREGULLORE
PËR STANDARDIZIMIN DHE ADMINISTRIMIN E SHTIGJEVE TURISTIKE

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1
Objekti

Objekti i kësaj rregulloreje është:

1. Përcaktimi i autoriteteve përgjegjëse për administrimin e shtigjeve turistike (këtu e më tej “shtigjet”);
2. Krijimi i Regjistrit Kombëtar të Shtigjeve;
3. Përcaktimi i rregullave për regjistrimin e shtigjeve dhe përditësimin e informacionit në Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve;
4. Përcaktimi i rregullave për regjistrimin digjital të shtigjeve;
5. Përcaktimi i rregullave për përcaktimin e kohës së ecjes në shtigje;
6. Përcaktimi i rregullave për numërtimin e shtigjeve;
7. Përcaktimi i kategorive të shtigjeve dhe kriterëve që do të përdoren për klasifikimin e shtigjeve në kategoritë e përcaktuara;
8. Përcaktimi i informacionit mbi shtigjet;
9. Krijimi i platformës së shtigjeve;
10. Përcaktimi i rregullave dhe udhëzimeve për projektimin dhe hapjen e shtigjeve;
11. Përcaktimi i rregullave dhe udhëzimeve për projektimin dhe realizimin e ndërhyrjeve në shtigje;
12. Përcaktimi i rregullave dhe udhëzimeve për sinjalistikën në shtigje;
13. Përcaktimi i rregullave dhe udhëzimeve për inspektimin dhe mirëmbajtjen e shtigjeve;
14. Përcaktimi i modeleve tip të raporteve të inspektimit;
15. Përcaktimi i rregullave të sjelljes së vizitorëve të shtigjeve; dhe
16. Përcaktimi i autoriteteve përgjegjëse për trajnimin dhe certifikimin e shtegmbajtësve.

Neni 2

Qëllimi

Kjo rregullore synon të krijojë kushtet e nevojshme për standardizimin dhe miradministrimin e shtigjeve, për të promovuar rekreacionin në natyrë, turizmin rural dhe atë të aventurës, për të garantuar sigurinë e vizitorëve të shtigjeve dhe ruajtur mjedisin.

Neni 3

Përkufizime

Për qëllimin e interpretimit dhe zbatimit të kësaj rregulloreje, termat e mëposhtëm nënkuptojnë:

1. “Degëzime shtigjesh”, janë rrugë të mbyllura që ofrojnë akses në struktura mbështetëse dhe pika të rëndësishme, afër shtegut kryesor, si, zona kampimi, vende parkimi, burime ujore, zona historike, pika vrojtimi etj. Degëzimet e shtigjeve mund të çojnë dhe në shtegun kryesor nga një shteg dytësor, si dhe mund të përmirësojnë eksperiencën duke i lejuar vizitorëve, të shikojnë pjesë interesante të zonës ku shtegu kryesor nuk arrin të kalojë;
2. “Destinacion”, është një vendndodhje e veçantë që arrihet përmes kalimit në një shteg, si, por pa u kufizuar te, majat e maleve, fshatrat, dhe pikat e rëndësishme gjeografike;
3. “Grupe interesi”, janë udhërrëfyesit e specialitetit të veçantë *hiking*, udhërrëfyesit vendorë, barinjtë, pronarët e parcelave dhe banorët e zonës ku kalon shtegu, operatorët turistikë, donatorët dhe organizatat jo fitimprurëse që kanë si objekt të veprimtarisë së tyre zhvillimin e produkteve turistike;
4. “Gjerësi shtegu”, është hapësira pa shkurre, degë, ferra, bar të lartë, barishte dhe pengesa të tjera në shteg, që mund të përplasen me vizitorin ose që mund ta lagin atë pas një shiu ose vese të rënë;
5. “Koha e ecjes”, është koha mesatare që i duhet një vizitori mesatar për të përshkruar shtegun, pa llogaritur kohën për të pushuar, në kushte meteorologjike optimale dhe në mungesë të mbulimit të borës;
6. “Ligatina”, janë sipërfaqe ujore, kryesisht me ujë të cekët ose me terren të njomë, si, por pa u kufizuar te, kënetat e cekëta dhe ato të thella, kënetat me shkurre, kënetat pyjore, moçalet etj. Ligatinat janë terrene të brishta dhe kanë zakonisht specie delikate bimësh dhe kafshësh;
7. “Piktograme”, janë shenja që mund të përdoren në tabelat e vendosura në shtigje, për të shfaqur grafikisht një informacion të caktuar, në mënyrë që të kursehet hapësirë në tabelë;
8. “Rrugëkalim alpin”, është një rrugë e cila të çon në terrene të hapura ose të larta alpine me interes turistik. Kjo rrugë mund të përmbajë kalime të ekspozuara, të rrëshqitshme, të prirura për rënie dhe të pasigurta për ecje dhe ngjitje;
9. “Sipërfaqe e ecjes”, është sipërfaqja faktike e shtegut që shkelet, pavarësisht nëse është terren natyror apo jo natyror;
10. “Struktura mbështetëse (facilitete)”, janë struktura të ngritura, për të ofruar lehtësi apo shërbime për vizitorët, si, por pa u kufizuar te, strehat, zonat e kampimit, vendet e parkimit dhe stendat ose kioskat e informacionit;
11. “Shteg i lehtë”, është një rrugë pa vështirësi kalimi, përgjatë apo drejt vendndodhjeve të veçanta me interes turistik, që mund të jetë herë pas here e ngushtë dhe e pjerrët;
12. “Shteg malor i moderuar”, është një rrugë kryesisht e ngushtë dhe shpesh e pjerrët, që mund të ketë pjesë që janë të rrezikshme, nga ku mund të rrëzohesh. Kjo rrugë mundëson ecjen ose kalimin përgjatë apo drejt vendndodhjeve të veçanta me interes turistik;
13. “Shteg malor i vështirë”, është një rrugë e ngushtë dhe shpesh e pjerrët, me pjesë të rrezikshme nga ku mund të rrëzohesh, vendkalime të siguruara të shpeshta dhe pjesë ngjitjeje që kërkojnë përdorimin e duarve, siguri në ecje dhe aftësi të mira në lartësi. Kjo rrugë mundëson ecjen ose kalimin përgjatë apo drejt vendndodhjeve të veçanta me interes turistik;
14. “Shtegmbajtës”, është personi përgjegjës për përmbushjen e detyrave që kanë të bëjnë me punët e terrenit, në pikën 3, të nenit 4, të kësaj rregulloreje;

15. “Shteg tematik”, është një shteg i cili ka një qëllim edukativ të qartë natyror, gjeologjik, historik, kulturor etj. Shtigjet tematike pajisen zakonisht me sinjalistikë të veçantë dhe pika vrojtimi.

KREU II

AUTORITETET PËRGJEGJËSE PËR ADMINISTRIMIN E SHTIGJEVE DHE REGJISTRI KOMBËTAR I SHTIGJEVE

Neni 4

Autoritetet përgjegjëse për administrimin e shtigjeve

1. Autoritetet përgjegjëse për administrimin e shtigjeve janë ministria përgjegjëse për turizmin, bashkitë dhe Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (këtu e më tej “AKZM”), nëpërmjet degëve të saj rajonale.

2. Përgjegjësitë e ministrisë përgjegjëse për turizmin, janë:

- a) krijimi dhe administrimi i Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve;
- b) regjistrimi i shtigjeve dhe informacionit përkatës në Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve;
- c) regjistrimi i ndryshimeve në informacionin mbi shtigjet, në Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve; dhe

ç) krijimi, mirëmbajtja dhe administrimi i platformës së shtigjeve.

3. Dega rajonale e AKZM-së është përgjegjëse për administrimin e shtigjeve që ndodhen brenda zonave të mbrojtura, në territorin e saj. Përgjegjësitë e degës rajonale të AKZM-së, janë:

- a) regjistrimi digjital i shtigjeve;
- b) përcaktimi i kohës së ecjes në shtigje;
- c) numërtimi i shtigjeve;
- ç) klasifikimi i shtigjeve në kategoritë e përcaktuara;
- d) përpilimi i informacionit mbi shtigjet, në përputhje me nenin 11, të kësaj rregulloreje;
- dh) projektimi dhe hapja e shtigjeve të reja;
- e) projektimi dhe realizimi i ndërhyrjeve në shtigjet ekzistuese;
- ë) vendosja dhe zëvendësimi i strukturave aksesore në shtigje;
- f) vendosja dhe zëvendësimi i sinjalistikës në shtigje;
- g) inspektimi dhe mirëmbajtja e shtigjeve;
- gj) përgatitja e dokumentacionit të nevojshëm, për regjistrimin e shtegut dhe informacionit për të në Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve, si dhe dokumentacionit të nevojshëm për përditësimin e informacionit mbi shtegun;

h) shqyrtimi i propozimeve, në përputhje me nenin 31, të kësaj rregulloreje.

4. Bashkia është përgjegjëse për administrimin e shtigjeve, që ndodhen brenda territorit të saj, por jashtë zonave të mbrojtura. Përgjegjësitë e bashkisë në funksion të administrimit të shtigjeve, janë të njëjta me ato të degëve rajonale të AKZM-së.

5. Përveç kur parashikohet ndryshe nëpërmjet një marrëveshjeje, në rast se shtegu shtrihet në territorin e më shumë se një bashkie ose dege rajonale të AKZM-së, autoritet përgjegjës për shtegun është ai autoritet, në territorin e të cilit, shtegu ka gjatësinë më të madhe.

6. Bashkia ose AKZM-ja mund të kontraktojnë, persona fizikë ose juridikë privatë, me përvojë në turizmin e shtigjeve të ecjes, për të asistuar në përmbushjen e detyrave, në pikën 3, të këtij neni. Personat fizikë ose juridikë privatë kontraktohen, në përputhje me legjislacionin në fuqi mbi procedurat e prokurimit publik.

Neni 5

Regjistri Kombëtar i Shtigjeve

1. Për qëllimin e zbatimit të kësaj rregulloreje dhe mirë administrimit të shtigjeve krijohet, Regjistri Kombëtar i Shtigjeve.

2. Regjistri Kombëtar i Shtigjeve krijohet dhe administrohet nga ministria përgjegjëse për turizmin.
3. Regjistrin Kombëtar i Shtigjeve përmban, së paku, informacionin e mëposhtëm, për çdo shteg të regjistruar:
 - a) numrin e shtegut;
 - b) emrin e autoritetit përgjegjës për shtegun (bashkia apo dega rajonale e AKZM-së);
 - c) prezantimin planimetrik të shtegut, në shkallë jo më të vogël se 1: 25,000;
 - ç) profilin topografik të rrugës, në një shkallë jo më të vogël se 1: 25,000;
 - d) koordinatat gjeografike dhe lartësinë e pikave të rëndësishme të shtegut, me frekuencë të tillë që të lejojë identifikimin e kursit planimetrik të vetë shtegut;
 - dh) informacionin e përgjithshëm mbi shtegun dhe përshkrimin e rrugëkalimit, sipas nenit 11, të kësaj rregulloreje;
 - e) përshkrimin ortografik dhe fotografik të karakteristikave të shtegut, si peizazhi dhe aspekte të tjera, natyrore, historike dhe kulturore.
4. Ministri përgjegjës për turizmin ka të drejtën të kërkojë informata apo të dhëna të tjera, për shtigjet e regjistruara, që i shtohen informacionit të parashikuar në pikën 3, të këtij neni. Të dhënat e tjera për shtigjet, miratohen me urdhër të ministrit përgjegjës për turizmin.
5. Regjistrimi i shtigjeve në Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve, si dhe përditësimi i informacionit të lidhur me to, bëhet në përputhje me rregullat dhe procedurat e përcaktuara në nenin 6, të kësaj rregulloreje.

Neni 6

Regjistrimi dhe përditësimi i informacionit mbi shtigjet

1. Bashkitë dhe degët rajonale të AKZM-së, përgatisin dokumentacionin me informacionin e kërkuar në zbatim të nenit 5, të kësaj rregulloreje, për çdo shteg që kanë në përgjegjësi administrimi dhe e paraqesin atë në ministrinë përgjegjëse për turizmin, me qëllim regjistrimin e shtegut në Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve.
2. Sektori përgjegjës në ministrinë për turizmin, shqyrton dhe vlerëson kërkesën dhe dokumentacionin e paraqitur, brenda 60 (gjashtëdhjetë) ditëve kalendarike nga data e depozitimit të kërkesës dhe dokumentacionit bashkëngjitur saj.
3. Në rast të konstatimit të mangësive në dokumentacionin e paraqitur, ministria përgjegjëse për turizmin njofton brenda 20 (njëzet) ditëve kalendarike nga data e depozitimit të kërkesës, autoritetin që ka paraqitur kërkesën për plotësimin e dokumentacionit.
4. Sektori përgjegjës në ministrinë për turizmin ka të drejtën, që në kuadër të shqyrtimit të kërkesës për regjistrimin e shtegut në Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve, të kërkojë ngritjen e një grupi pune, për verifikimin në terren të informacionit të paraqitur. Në përbërje të grupit të punës duhet të jetë dhe një përfaqësues i Federatës Shqiptare të Alpinizmit dhe Turizmit Malor. Sektori përgjegjës në ministrinë për turizmin, njofton autoritetin që ka paraqitur kërkesën dhe grupin e verifikimit, si dhe koordinon vizitën në terren.
5. Grupi i punës i ngritur me urdhër ministri, kryen verifikimet e nevojshme në terren dhe i paraqet sektorit përgjegjës në ministrinë për turizmin, raportin përmbledhës mbi gjetjet e konstatuara, brenda 10 (dhjetë) ditëve kalendarike nga dita e autorizimit të verifikimit.
6. Afati i parashikuar në pikën 2, të këtij neni, mund të shtyhet në mënyrë të arsyetuar, por jo më shumë se 30 (tridhjetë) ditë kalendarike.
7. Në përfundim të procesit të shqyrtimit dhe vlerësimit, ministria përgjegjëse për turizmin merr vendim për miratimin ose jo të kërkesës për regjistrimin e shtegut.
8. Nëse kërkesa miratohet, shtegu dhe informacioni për të, regjistrohet në Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve.
9. Me përjashtim të rasteve kur përditësimi duhet të bëhet me një procedurë të përsheptuar, për përditësimin e informacionit mbi shtegun dhe regjistrimin e tij në Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve, ndiqen të njëjtat procedura, të parashikuara në pikat 1 deri 8, të këtij neni.

10. Për rastet e përditësimeve të informacionit që kërkojnë procedurë të përsheptuar shqyrtimi, afatet e parashikuara në këtë nen, përgjysmohen.

KREU III INFORMACIONI MBI SHTIGJET DHE PUBLIKIMI I TIJ

Neni 7

Regjistrimi digjital i shtegut

1. Bashkitë dhe degët rajonale të AKZM-së, bëjnë regjistrimin digjital të çdo shtegu ekzistues ose të ri, që kanë në përgjegjësi administrimi, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje. Regjistrimi kryhet përmes përdorimit të formatit *GPX* dhe sistemit gjeodezik *WGS84*.

2. Shtigjet regjistrohen në terren, në kohë reale, përgjatë përshkrimit të shtegut me këmbë dhe përdorimit të një pajisje *GPS* ose një aplikacioni hartografik. Për këtë qëllim, mund të përdoret aplikacioni *Outdooractive* ose aplikacione të ngjashme.

3. Përfaqësuesit e autoritetit përgjegjës që kryejnë regjistrimin digjital të shtegut, në përputhje me pikën 2, të këtij neni, kanë detyrimin të regjistrojnë pikat e rëndësishme të shtegut, si zonat historike, pjesët lidhëse me shtigje të tjera, pikat e vrojtimit, burimet e ujit, si dhe strukturat mbështetëse (facilitetet).

4. Pikave të rëndësishme të shtegut dhe strukturave mbështetëse duhet t'u bëhen foto gjeoreferenciale (foto me koordinata gjeografike).

5. Përfaqësuesit e autoritetit përgjegjës përcaktojnë gjatësinë e shtegut në kilometra, ngjitjen dhe zbritjen në metra, si dhe pikën më të lartë dhe të ulët të shtegut po ashtu në metra, përmes gjurmës *GPS* të shtegut dhe përdorimit të një platforme hartografike, si për shembull, *Outdooractive*.

6. Çdo gabim ose pasaktësi që vjen nga regjistrimi në terren, korrigjohet më pas në një kompjuter portativ, përmes përdorimit të një platforme hartografike, si për shembull, *Outdooractive*.

Neni 8

Kategoritë e shtigjeve dhe kriteret për klasifikimin e shtigjeve

1. Për qëllimin e zbatimit të kësaj rregulloreje, shtigjet klasifikohen në kategoritë e mëposhtme:

- a) shteg i lehtë;
- b) shteg malor i moderuar;
- c) shteg malor i vështirë; dhe
- ç) rrugëkalim alpin.

2. Klasifikimi i një shtegu në një nga kategoritë e përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, bazohet kryesisht në pjesën më të vështirë të shtegut. Për klasifikimin e shtegut në kategorinë përkatëse, bashkia ose dega rajonale e AKZM-së, bazohen në përkufizimet e dhëna në pikat 8, 11, 12 dhe 13, të nenit 3, të kësaj rregulloreje, si dhe te kriteret e mëposhtme:

- a) gjerësia e shtegut, kushtet e pjerrësisë dhe rreziku i rënies;
- b) nevoja për litarë ose kablllo mbrojtëse dhe frekuenca e tyre;
- c) nevoja për përdorimin e duarve për të ruajtur ekuilibrin ose për të lëvizur;
- ç) frekuenca e pjesëve të vështira të shtegut;
- d) vështirësia e ngjitjes në pjesë të ndryshme të shtegut;
- dh) vështirësia e rrugës në krahasim me nivelin e kërkuar të koordinimit.

Neni 9

Përcaktimi i kohës së ecjes

1. Bashkitë dhe degët rajonale të AKZM-së, përcaktojnë kohën e ecjes për çdo shteg ekzistues ose të ri, që kanë në përgjegjësi administrimi, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje.

2. Koha e ecjes për shtigjet e lehta përcaktohet duke u bazuar në standardin *DIN 33466*, si më poshtë:

- a) 300 (treqind) metra lartësi-orë në ngjitje;
- b) 500 (pesëqind) metra lartësi-orë në zbritje; dhe
- c) 4 (katër) kilometra-orë, për gjatësi.

3. Për shtigjet në kategoritë e tjera, koha e ecjes përcaktohet duke u bazuar në një version të përshtatur të standardit *DIN 33466*, si më poshtë:

- a) 400 (katërqind) metra lartësi-orë në ngjitje;
- b) 600 (gjashtëqind) metra lartësi-orë në zbritje; dhe
- c) 4 (katër) kilometra-orë, për gjatësi.

4. Për llogaritjen e kohës së ecjes, vlerës më të lartë, midis vlerës përkatëse për lartësi-orë në ngjitje ose zbritje dhe gjatësisë për orë, i shtohet vlera më e ulët midis tyre, që pjesëtohet me 2 (dy), sipas formulës në vijim:

- a) “vlera më e lartë + vlera më e ulët/2 = koha e ecjes”

5. Koha e ecjes në shteg përcaktohet ndarazi për të dy drejtimet, si dhe për të dyja drejtimet së bashku.

6. Për shtigjet që karakterizohen nga terreni i vështirë, i cili e bën ecjen të ngadalshme, është e nevojshme të përshtatet koha e ecjes, duke e rritur këtë të fundit deri në 20 (njëzet) për qind, në varësi të terrenit.

Shembuj:

Shembulli 1. Llogaritja e kohës së ecjes, për ngjitjen e një shtegu malor në lartësinë 1000 m, me një gjatësi prej 6 km:

- ngjitje 1000 m = 2,5 orë
- 6 km gjatësi = 1,5 orë

Llogaritja e kohës së ecjes

$$2,5 \text{ orë (vlera më e lartë)} + 1,5 \text{ orë (vlera më e ulët)} / 2 = 3 \text{ orë } 15 \text{ minuta (koha e ecjes)}$$

Shembulli 2. Llogaritja e kohës së ecjes, për zbritjen e një shtegu malor në lartësinë 900 m, me një gjatësi prej 12 km:

- zbritje 900 m = 1,5 orë
- 12 km gjatësi = 3 orë

Llogaritja e kohës së ecjes

$$3 \text{ orë (vlera më e lartë)} + 1,5 \text{ orë (vlera më e ulët)} / 2 = 3 \text{ orë e } 45 \text{ minuta (koha e ecjes)}$$

Neni 10

Numërtimi i shtigjeve

1. Shtigjet identifikohen me numra tre- ose katërshifrorë. Shifra e parë dhe e dytë përfaqëson bashkinë ku ndodhet shtegu, ndërsa shifra e tretë dhe e katërt, vetë shtegun.

2. Numri që identifikon bashkinë ku ndodhet shtegu është një ose dyshifror, ndërsa numri që identifikon shtegun është gjithmonë dyshifror.

3. Numri që identifikon shtegun varion nga 1 (një) në 99 (nëntëdhjetë e nëntë) për çdo bashki. Shtegut që i vendoset një numër nga 1 (një) në 9 (nëntë), i shtohet një 0 (zero) përpara numrit.

4. Shtigjet që shtrihen në territoret e dy ose më shumë bashkive, marrin numrin e bashkisë ku shtegu ka gjatësinë më të madhe.

5. Shtigjet e shkurtra, që shfaqen si alternativa ose variante të shtigjeve kryesore, identifikohen me numrin e shtegut kryesor, të shoqëruar nga një shkronjë, sipas rendit alfabetik.

6. Kodet e bashkive të listuara sipas rendit alfabetik, janë përcaktuar me numra rendor në tabelën në shtojcën 1, që i bashkëlidhet dhe është pjesë përbërëse e kësaj rregulloreje.

Shembuj:

- shtegu nr. 1 në Bashkinë Belsh: numri identifikues i shtegut, 101;
- shtegu nr. 5 në Bashkinë Mallakastër: numri identifikues i shtegut, 3705;

- alternative e shtegut nr. 99 në Bashkinë Devoll: numri identifikues i shtegut, 699a.

Neni 11

Përpilimi i informacionit mbi shtegun

1. Bashkitë dhe degët rajonale të AKZM-së, përpilojnë informacionin e nevojshëm për çdo shteg ekzistues ose të ri, që kanë në përgjegjësi administrimi, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje.

2. Informacioni për shtegun përfshin informacionin e përgjithshëm mbi shtegun dhe përshkrimin e rrugëkalimit.

3. Informacioni i përgjithshëm rreth shtegut përmban detaje të rëndësishme, për të ndihmuar personin që dëshiron të vizitojë shtegun të marrë vendimin për të kaluar apo jo në të, si dhe për ta ndihmuar këtë të fundit të planifikojë udhëtimin. Informacioni i përgjithshëm përmban:

a) përshkrimin e përgjithshëm të shtegut, i cili jep një panoramë për karakterin, pjesët më interesante dhe specifikat e shtegut (rreth pesë fjali). Përshkrimi i përgjithshëm duhet të formulohet në mënyrë të tillë që të përdoret edhe për qëllime marketingu;

b) sugjerime (fakultative) për udhëtime të tjera në zona në afërsi të shtegut, si dhe vende ku përdoruesit mund të ndalen për pije freskuese;

c) informacion për kufizimet e zbatueshme, si p.sh., detyrimi për të pasur pajisje *GPS*, detyrimi për t'u pajisur me leje për të pasur akses në zona të caktuara etj.

ç) informacionin rreth mbërritjes në shteg, si më poshtë:

i. informacionin për udhëtimin për të arritur në shteg, përfshirë llojin e kërkuar të makinës, p.sh. automjetet fuoristradë 4x4, apo makinë normale;

ii. informacionin për parkimin (përshkrimi i vendit ku mund të parkohen makinat, nëse është e aplikueshme, përfshirë koordinatat);

iii. informacionin për mundësinë e përdorimit të transportit publik;

d) të dhënat kryesore të shtegut:

i. kategoria e shtegut;

ii. koha e ecjes në shteg për të dy drejtimet, si dhe për të dyja drejtimet së bashku;

iii. gjatësia e shtegut në kilometra;

iv. ngjitja në metra;

v. zbritja në metra;

vi. pika më e lartë e shtegut në metra;

vii. pika më e ulët në metra.

4. Përshkrimi i rrugëkalimit ka për qëllim të sigurojë një udhërrëfyes të qartë dhe të saktë për gjetjen e shtegut në terren. Autoriteti përgjegjës përshkruan sa më saktë shtegun, në mënyrë që të lejojë gjetjen e shtegut në terren edhe në mungesë të shenjave apo tabelave drejtuese.

5. Fillimi dhe përfundimi i përshkrimit të rrugëkalimit, duhet të fillojë dhe mbarojë, nëse është e mundur, në një strukturë akomoduese ose në një vendndodhje që mund të arrihet me makinë.

6. Përshkrimi i rrugëkalimit përfshin, por nuk kufizohet vetëm te:

a) detajet përkatëse në rast të kryqëzimit të shtigjeve të ndryshme, si numrin e shtigjeve dhe destinacionin e tyre;

b) informacione për burimet e ujit dhe strukturat mbështetëse (facilitetet);

c) veçoritë topografike të pjesëve kryesore të shtegut (i pjerrët/i rrafshët, luginë/kreshtë);

ç) llojin e shtegut (p.sh. shteg i ngushtë që kalon përmes pyllit);

d) nëse është e aplikueshme, mjetet apo kafshët me të cilat lejohet të kalohet në shteg, apo pjesë të tij (p.sh. kuaj, biçikleta apo mjete motorike).

7. Informacioni i përgjithshëm për shtegun dhe përshkrimi i rrugëkalimit, publikohen në platformën e shtigjeve.

Neni 12
Platforma e shtigjeve

1. Për qëllimet e publikimit të informacionit mbi shtigjet dhe promovimit të turizmit të ecjes, ministria përgjegjëse për turizmin krijon një platformë online, të dedikuar për publikimin e informacionit mbi shtigjet në Shqipëri.

2. Platforma e shtigjeve duhet të ketë këto karakteristika kryesore:

- a) të jetë një faqe uebi qendrore, e qasshme nga publiku i gjerë;
- b) të jetë e optimizuar për përdorim nga vizitorët e shtigjeve, duke ofruar një përvojë të kënaqshme të shfletimit dhe kërkimit;
- c) të ketë një sistem të optimizuar për përdoruesit si *Outdooractive*, ose të ngjashëm me të;
- ç) të jetë e optimizuar për motorët e kërkimit dhe të mos prezantohet si një nënfaje e një faqeje tjetër uebi, por si një faqe më vete me një *URL* të qartë dhe të vetëshpjegueshme;
- d) të ketë një sistem të bazuar në harta, që lejon vizualizimin e shtigjeve në mënyrë të qartë dhe të kuptueshme;
- dh) të përfshijë gjurmën *GPS* të shtigjeve, përshkrimet e rrugëkalimeve dhe informacionet e përgjithshme rreth tyre;
- e) të përmbajë informacion të përditësuar mbi devijime ose mbyllje të përkohshme, të shtigjeve;
- ë) të ofrojë informacion të përgjithshëm rreth ecjes në shtigje në Shqipëri, duke përfshirë këshilla për kohën më të mirë për ecje, informacion për ndihmën e shpejtë në raste emergjencash etj.;
- f) të jetë e disponueshme në gjuhën shqipe dhe angleze;
- g) të ofrojë mundësinë e përdorimit përmes një aplikacioni për *smartphone*, duke lejuar përdoruesit të kenë qasje të lehtë dhe të përditësuar në informacionin për shtigjet përmes telefonit të tyre.

KREU IV
SHTIGJET E REJA, NDËRRHYRJET NË SHTIGJE DHE SINJALISTIKA

Neni 13
Parime mbi projektimin dhe hapjen e shtigjeve

1. Autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, përpiket gjithmonë, të shfrytëzojë dhe integrojë rrugë ekzistuese që janë krijuar nga kalimi i këmbësorëve ose kafshëve, ose nga ndërhyrja e drejtpërdrejtë e njeriut, në rastet e projektimit të shtigjeve të reja ose segmenteve të reja në shtigjet ekzistuese.

2. Autoriteti përgjegjës projektton dhe hap një shteg apo segment krejtësisht të ri, vetëm nëse nuk ekzistojnë rrugë ekzistuese dhe diçka e tillë është e domosdoshme.

3. Projektimi dhe hapja e shtigjeve të reja, si dhe segmenteve të reja në shtigjet ekzistuese, bëhet në përputhje me rregullat dhe udhëzimet e përcaktuara në këtë krye.

Neni 14
Rregulla të përgjithshme mbi projektimin dhe zbatimin

1. Projektimi i shtigjeve të reja, si dhe ndërhyrjeve në shtigjet ekzistuese, paraprihet nga një vlerësim i hollësishëm i aspekteve të rëndësishme që lidhen me vizitorët dhe mjedisin. Në rast konflikti të konsideratave mbi këto aspekte, prioritet i jepet mjedisit.

2. Autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, identifikon strukturat mbështetëse (facilitetet) dhe pikat e rëndësishme të shtegut si pikat e vrojtimit të peizazhit, zonat e kalimit të rrjedhave ujore, zonat historike, pjesët lidhëse me shtigje të tjera, burimet ujore etj.

3. Autoriteti përgjegjës shënon strukturat mbështetëse (facilitetet) dhe pikat e rëndësishme të shtegut në harta topografike ose ortofoto dhe përcakton mënyrën se si do të lidhen këto të fundit, duke marrë parasysh faktorë, si: terreni, pjerrësia etj.

4. Autoriteti përgjegjës kontakton dhe konsultohet me ekspertë, grupet e interesit dhe institucionet kompetente për të mësuar nëse ekzistojnë specie të ndjeshme ose të rrezikuara, zona kulturore ose historike, pjesë toke të brishta ose pengesa të tjera potenciale për hapjen e një shtegu të ri apo për realizimin e një ndërhyrjeje në një shteg ekzistues.

5. Procesi i konsultimit me ekspertët dhe institucionet kompetente, duhet të përcaktojë nëse është e nevojshme, ndërmarrja e një vlerësimi të ndikimit në mjedis në zonat me rrezik të mundshëm.

6. Autoriteti përgjegjës kontakton institucionet kompetente, për të mësuar përkatësinë pronësore të parcelave të tokës që preken nga shtegu apo ndërhyrja e propozuar, si dhe përdorimin e lejuar të tokës.

7. Autoriteti përgjegjës kontakton pronarët e parcelave të tokës, për të marrë pëlqimin e tyre lidhur me:

- a) hapjen e shtegut të ri apo realizimin e një ndërhyrjeje në shtegun ekzistues;
- b) të drejtën e kalimit në parcelat e tokës në pronësi të tyre.

8. Autoriteti përgjegjës organizon një dëgjese publike me grupet e interesit, lidhur me projektin e propozuar për hapjen e një shtegu të ri apo për realizimin e një ndërhyrjeje në një shteg ekzistues. Dëgjesa publike mbahet në bashkinë/bashkitë ku kalon shtegu objekt i projektit të propozuar. Personave pjesëmarrës i jepet mundësi e arsyeshme për të shprehur mendimet e tyre lidhur me projektin e propozuar.

9. Shtegu apo ndërhyrja në shtegun ekzistues, veçanërisht ngritja/ndërtimi i strukturave mbështetëse (faciliteteve) dhe atyre aksesore, si dhe vendosja e sinjalistikës vertikale dhe horizontale, duhet të zhvillohet në përputhje me parashikimet e legjislacionit në fuqi, për:

- a) ruajtjen e trashëgimisë kulturore;
- b) zonat e mbrojtura;
- c) planifikimin dhe zhvillimin e territorit;
- ç) veprimtaritë ndërtimore, përfshirë, në mënyrë të veçantë, qëndrueshmërinë antisizmike, mbrojtjen kundër zjarrit, si dhe ruajtjen e sigurisë dhe higjienës shëndetësore;
- d) vlerësimin e ndikimit në mjedis.

10. Shtegu duhet të ketë një kalim që është i kënaqshëm dhe relativisht i sigurt për vizitorin.

11. Shtegu apo ndërhyrja në shtegun ekzistues duhet të projektohet dhe realizohet duke minimizuar impaktin në burimet natyrore të zonës përreth.

12. Shtegu apo ndërhyrja në shtegun ekzistues duhet të projektohet duke pasur parasysh mundësitë edukative, kulturore dhe piktoreske të zonës.

13. Shtegu apo ndërhyrja në shtegun ekzistues duhet të projektohet dhe realizohet duke marrë në konsideratë nevojat dhe zakonet e banorëve të zonës që përdorin apo mund të përdorin shtegun.

14. Në rastin e projektimit të një shtegu të ri apo segmenti në një shteg ekzistues, autoriteti përgjegjës udhëhiqet, nga konsideratat e mëposhtme:

- a) shtegu përdor një korridor tërheqës vizualisht që integron sa më shumë pamje piktoreske dhe pika interesi të mundshme;
- b) shtegu ofron peizazhe dhe eksperiencë të ndryshme duke kaluar në një varietet karakteristikash gjeografike, vegjetative dhe kulturore;
- c) shtegu përfshin kalime ekzistuese, nëse ato plotësojnë standardet themelore të një shtegu;
- ç) shtegu ofron lidhje me shtigje të tjera, zona rekreative, parqe, zona kulturore etj.;
- d) shtegu kërkon mirëmbajtje minimale dhe ofron varietet ekologjik;
- dh) shtegu shmang pjesët më të zhvilluara të zonave rurale;
- e) shtegu reflekton atmosferën dhe ndjesinë e zonës përmes të cilës kalon;
- ë) shtegu ofron një standard cilësie të lartë pa mbi ndërtuar, si dhe një nivel bazik sigurie, pa mënjeluar totalisht rrezikun;
- f) shtegu ofron pjesë të aksesueshme pa ndryshuar karakterin e shtegut;
- g) shtegu ka struktura mbështetëse (facilitete) të nevojshme.

Neni 15

Toka

1. Në përcaktimin e vendndodhjes ku do të kalojë shtegu, i jepet përparësi kalimeve në terrene që kanë më shumë qëndrueshmëri.
2. Autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, është i detyruar të identifikojë dhe zgjedhë terrenin më të qëndrueshëm për shtegun.
3. Zonat me terren të dobët duhet të shmangen, nëse diçka e tillë është e mundur. Në rast se shtegu kalon përmes zonave të tilla, duhet të përdoren struktura aksesore, si p.sh. rrugë me dërrasa, për të minimizuar ndikimin.
4. Shtegu duhet të projektohet dhe të ndërtohet me kujdes, për të parandaluar ndikimin negativ në mjedis. Kalimi në shteg nuk duhet të shkaktojë erozion të tokës, zgjerim të rrugës, prishje të florës ose të karakteristikave të tjera natyrore të zonës.
5. Autoriteti përgjegjës duhet të mbajë parasysh normat mjedisore, qëndrueshmërinë dhe nevojat për mirëmbajtje gjatë gjithë fazave të projektimit dhe hapjes së shtegut.

Neni 16

Ligatinat

Autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, duhet të shmangë kalimin e shtegut, në ligatina, përveç rasteve kur kalimi në to është i pashmangshëm apo paraqet një interes të veçantë për shtegun. Në këto raste, kalimi në ligatina duhet të realizohet në pjesën më të ngushtë të tyre dhe me ndihmën e strukturave aksesore, që kanë ndikimin më të vogël në mjedis.

Neni 17

Terrenet e pjerrëta

1. Projektimi dhe hapja e shtigjeve, në shpate kodrash apo malesh me terrene të pjerrëta, duhet të realizohet për aq sa është e mundur, përreth faqes së majave, duke fituar lartësi gradualisht me kthesa të gjëra në formë U-je.
2. Shtegu nuk duhet të shkojë asnjëherë drejt majës edhe në zona që kanë pjerrësi mesatare.
3. Kthesat në formë U-je duhet të ofrojnë kalimin më të lehtë dhe më tërheqës për vizitorët e shtegut, si në ngjitje dhe në zbritje, në mënyrë që këta të fundit të mos kalojnë shkurt, duke shmangur kthesat.
4. Shpeshtësia dhe lartësia e kthesave nuk duhet të jetë e lartë, për të parandaluar kalimet shkurt mbi kthesat.
5. Kthesat në formë U-je duhet të jenë të sheshta. Autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, mund të bëjë, aty ku konsiderohet e nevojshme, ndërtime shtesë me struktura aksesore për realizimin e këtij qëllimi.
6. Në raste kur pjerrësia është më e ulët se 20 (njëzet) për qind, kthesa duhet të punohet si çdo pjesë tjetër e rrugës duke ndjekur një kurbë të gjatë.

Neni 18

Degëzimet e shtigjeve

1. Gjatë fazës së projektimit të shtegut, autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, vlerëson nëse është e nevojshme, të krijohen degëzime nga shtegu kryesor me qëllim të sigurimit të qasjes në zona me interes të veçantë, si dhe zona kampimi ose strehimi.
2. Shtegu kryesor duhet të projektohet në mënyrë të tillë, që të ketë një distancë të mjaftueshme nga zonat me interes të veçantë, si dhe zonat e kampimit ose strehimit. Me qëllim parandalimin e kalimeve të improvizuara, këto zona nuk duhet të jenë plotësisht të dukshme nga shtegu kryesor.

3. Në rastet e zonave që paraqesin atraksion vizual, shtegu kryesor duhet të projektohet në mënyrë të tillë që të sigurojë pamjen direkt nga shtegu kryesor, me qëllim uljen e numrit të vizitorëve që zgjedhin të ndjekin degëzimin.

4. Zonat e kampimit ose strehimit duhet të vendosen, nëse është e mundur, në një degëzim jashtë shikueshmërisë së shtegut kryesor.

5. Zona e kampimit ose strehimit në shtigjet me frekuentim të lartë, duhet të jetë në një distancë të paktën 60 (gjashtëdhjetë) metra larg shtegut kryesor, përveç rasteve kur terreni ose pronësia e parcelave të tokës ku kalon shtegu e kufizojnë këtë.

6. Në rastet e zonave me frekuentim të ulët, distanca mund të jetë më e shkurtër, por kjo duhet të përshtatet në varësi të kushteve specifike.

Neni 19

Sipërfaqja e ecjes

Me qëllim sigurimin e sipërfaqeve të përshtatshme të ecjes, autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje merr masa, për të:

1. Niveluar, kur është e nevojshme, me shat ose vegël tjetër, sipërfaqen e pa niveluar të ecjes, për të shmangur rrezikun e dëmtimit në të ardhmen dhe mbajtur sipërfaqen e ecjes në gjendje të mirë e funksionale;

2. Shmangur gropat dhe pjerrësitë anësore, në mënyrë që uji të mos mblidhet në shteg;

3. Larguar depozitimet e baltës në sipërfaqen e ecjes dhe depozitimet e dheut në skajin e jashtëm të shtegut dhe shpërndarë ato në shteg me qëllim krijimin e sipërfaqes së parashikuar për drenazhim (pjerrësia e brendshme, e jashtme, me majë);

4. Mbushur dhe rrafshuar brazdat, gropat, kanalet dhe dëmtimet e tjera në sipërfaqen e ecjes;

5. Ruajtur ose kthyer shpatet e pasme në këndin e pushimit (pjesët e pjerrëta në zbritje do të mirëmbahen ose restaurohen në këndin fillestar).

6. Prerë sa më thellë që të jetë e mundur, rrënjët e lirshme që zgjaten mbi sipërfaqen e ecjes së shtegut dhe mbushur gropat që mbeten nga heqja e rrënjëve me dhera dhe gurë;

7. Mbushur hapësirat në hyrje dhe dalje të urave/rrugëve me dërrasa, me dhera ose zall, me qëllim që sipërfaqja e shtegut të jetë në një nivel me sipërfaqen e urës ose të rrugës me dërrasa.

Neni 20

Gjerësia dhe lartësia e shtegut

1. Standardi mesatar për gjerësinë e shtegut është 1,2 (një presje dy) metra dhe standardi mesatar për lartësinë e shtegut është 2,4 (dy presje katër) metra.

2. Si përjashtim ndaj pikës 1, të këtij neni, devijimet nga këto standarde lejohen, kur ndryshimi i gjerësisë dhe lartësisë është i nevojshëm, për:

a) qëllime estetike;

b) t'iu përshtatur karakteristikave të zonës, zakoneve dhe nevojave të banorëve; apo për

c) të reduktuar kostot e ndërtimit dhe mirëmbajtjes së shtegut.

3. E gjithë gjerësia e shtegut duhet të kositet, nëse është e mundur, kur shtegu kalon përmes fushave ose lëndinave.

4. Në zona të caktuara (sidomos afër rrugëve), gjerësia e shtegut duhet të ngushtohet aty ku është e mundur, për një distancë të shkurtër (8–30 metra), në mënyrë që të dekurajohet përdorimi i paautorizuar i mjeteve motorike, kuajve etj.

5. Shtigjet që kalojnë në zona të pyllëzuara duhet të pastrohen nga degët që pengojnë lëvizjen e vizitorëve.

6. Kur shtegu kalon në zona me reshje të mëdha bore dhe përdoret gjatë dimrit, lartësia e përcaktuar në pikën 1, të këtij neni, duhet të jetë më e lartë.

Neni 21

Pjerrësia dhe tabani i shtegut

1. Pjerrësia e shtegut duhet të jetë e moderuar, me qëllim sigurimin e një shtegu të qëndrueshëm dhe të mirë mbajtshëm, që mundëson gjithashtu ecje të kënaqshme për vizitorët.
2. Pjerrësia duhet të jetë, kur është e mundur në të gjithë terrenet, më pak se 7 (shtatë) për qind.
3. Në zona me terren të pjerrët, grada e pjerrësisë së shtegut duhet të jetë, kur është e mundur, më pak se 10 (dhjetë) për qind.
4. Në zona me terren ranor, grada e pjerrësisë së shtegut duhet të jetë më pak se 7 (shtatë) për qind.
5. Në zona të sheshta, shtegu duhet të ketë një pjerrësi minimale, për të ndihmuar me kullimin e ujërave.
6. Pjerrësia e shtegut duhet të luhatet butësisht për të ofruar drenazhim natyral dhe eliminuar kalime të gjata monotone në pjerrësi që janë të lodhshme për vizitorët.
7. Një pjerrësi më e madhe se pjerrësitë e përcaktuara në këtë nen, mund të lejohet, në segmente të caktuara, me kusht që segmenti të jetë më pak se 30 (tridhjetë) metra dhe të merren masa kundër erozionit.
8. Për segmente shumë të pjerrët mund të përdoren shkallë, por përdorimi i tyre duhet konsideruar si mundësi e fundit, pasi mund të pengojë kalimin për disa vizitorë.
9. Pjerrësia llogaritet në përqindje duke pjesëtuar distancën vertikale me distancën horizontale dhe shumëzuar rezultatin me 100 (njëqind).
10. Për përcaktimin e pjerrësisë së shtegut përdoren pajisje specifike për matjen e pjerrësisë si klinometri.
11. Për shtigjet që ndërtohen përgjatë një faqe mali ose kodre është e rëndësishme të kihet parasysh edhe pjerrësia horizontale.
12. Shtegu duhet të ketë një nivel të moderuar pjerrësie horizontale, me kusht që diçka e tillë mos e bëjë shtegun të mundimshëm në ecje dhe të mos bëhet pengesë për individët me lëvizshmëri të kufizuar.
13. Gjatë hapjes dhe ndërtimit të shtegut, përdoret aty ku është e mundur, materiali natyral nga punët e bëra, nëse ky i fundit është i mjaftueshëm për sipërfaqen e ecjes. Materiali që përbëhet nga sasi të mëdha plehu ose toke të punuar mbahet veçmas, për të mbuluar më vonë, gropa të mundshme në sipërfaqen e ecjes.
14. Përdorimi i ashklave të drurit lejohet, në pjesë relativisht të sheshta dhe të thata të shtegut, për të niveluar një sipërfaqe të ashpër dhe për të penguar rritjen e barërave dhe amortizimin e sipërfaqes natyrale. Ashklat e drurit nuk duhet të përdoren në terrene të pjerrëta dhe terrene që kanë probleme me lagështinë.

Neni 22

Drenazhimi

1. Autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, sigurohet që shtigjet të jene të drenazuara në mënyrë të përshtatshme, aty ku është e nevojshme, për t'i mbrojtur ato nga dëmet që sjell erozioni.
2. Synimi i veprimtarive drenazhuese është kontrollimi ose drejtimi i rrjedhës së ujit përmes, nën, përgjatë ose përqark shtegut.

Neni 23

Strukturat aksesore të shtegut

1. Strukturat aksesore përdoren kryesisht për të adresuar problematika lidhur me sigurinë e vizitorëve dhe mbrojtjen e mjedisit.

2. Strukturat aksesore duhet të ndërtohen me materiale të qëndrueshme që harmonizohen me mjedisin përreth, në mënyrë që të kenë jetëgjatësi dhe të ruajnë gjendjen më natyrale të mundshme, të zonës ku vendosen.

3. Për projektimin dhe vendosjen e strukturave aksesore autoriteti përgjegjës, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, bazohet në rregullat dhe udhëzimet në shtojcën 2, që i bashkëlidhet dhe është pjesë përbërëse e kësaj rregulloreje.

Neni 24

Sinjalistika

1. Sinjalistika që përdoret në shtigje përbëhet nga sinjalistika vertikale dhe sinjalistika horizontale.

2. Më qëllim garantimin e uniformitetit, parashikimet për sinjalistikën në shtigje në këtë rregullore, janë të detyrueshme për shtigjet e reja, si dhe duhet të zbatohen në shtigjet ekzistuese kur është i nevojshëm zëvendësimi i sinjalistikës që është shumë larg standardeve të vendosura në këtë rregullore.

3. Për vendosjen ose zëvendësimin e sinjalistikës në shtigje autoriteti përgjegjës, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, bazohet në rregullat dhe udhëzimet në shtojcën 3, që i bashkëlidhet dhe është pjesë përbërëse e kësaj rregulloreje.

KREU V

INSPEKTIMI DHE MIRËMBAJTJA E SHTIGJEVE

Neni 25

Rregulla të përgjithshme për inspektimin dhe mirëmbajtjen e shtigjeve

1. Ky krye përcakton rregullat për inspektimin dhe mirëmbajtjen e shtigjeve, me qëllim garantimin e sigurisë, dukshmërisë, dhe cilësisë së përgjithshme të shtigjeve, si dhe minimizimin e ndikimit që kanë këto të fundit në mjedis.

2. Rregullat në këtë krye, janë të detyrueshme për të gjitha shtigjet, të reja dhe ekzistuese.

3. Inspektimi dhe mirëmbajtja e shtigjeve bëhet jo më pak se një herë në vit dhe kryesisht në periudha të tilla si në pranverë, sapo shtegu të jetë i lirë nga dëbora.

4. Përveç inspektimit dhe mirëmbajtjes së rregullt, inspektimi dhe mirëmbajtja e shtigjeve është e detyrueshme:

a) pas stuhive të forta apo shirave të dendur;

b) në mesin e verës, nëse shtegu ka pjesë me bar të lartë, apo shkurre dhe ferra të dendura; dhe

c) në fund të verës, nëse shtegu kalon në lëndina të hapura apo moçale.

5. Autoriteti përgjegjës, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, informon ose konsultohet, nëse është e nevojshme, me pronarët e parcelave të tokës ku kalon shtegu, për veprimtaritë përkatëse për inspektimin dhe mirëmbajtjen e shtegut.

Neni 26

Inspektimi i shtigjeve

1. Autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, inspekton shtigjet që ka në përgjegjësi administrimi dhe përpilon një raport në të cilin dokumenton gjendjen e secilit shteg, si dhe masat e marra të mirëmbajtjes. Informacioni që mbledhet dhe masat e mirëmbajtjes përcaktohen në modelet tip të raporteve, në shtojcën 4, që i bashkëlidhet dhe është pjesë përbërëse e kësaj rregulloreje.

2. Përpilimi i raporteve bëhet, nëse është e mundur, nëpërmjet përdorimit të teknologjisë.

Mirëmbajtja e shtigjeve

1. Mirëmbajtja e shtigjeve përfshin veprime parandaluese dhe korigjuese nga autoriteti përgjegjës, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje.

2. detyrat e autoritetit përgjegjës, në kuadër të mirëmbajtjes së shtigjeve, përfshijnë, por nuk kufizohen në:

a) prerjen e bimësisë apo degëve të pemëve, duke respektuar parashikimet për gjerësinë dhe lartësinë e shtegut në nenin 20, të kësaj rregulloreje;

b) kositjen e sipërfaqes së ecjes për përdorim dhe shikueshmëri sa më të mirë;

c) mbajtjen e sipërfaqes së ecjes pa pengesa ose rreze, si pemë të rrëzuara, rrëshqitje dheu, gurë të lëvizshëm etj., duke i larguar ato dhe rikthyer shtegun në gjendjen e mëparshme;

ç) mbajtjen e sipërfaqes së ecjes në gjendje të mirë dhe mbushjen e brazdave, hullive ose gropave, duke respektuar parashikimet në nenin 19, të kësaj rregulloreje;

d) mbajtjen e shtegut në gjendje të mirë, duke rindërtuar zona më të ngritura (trase) për të lehtësuar drenazhimin, në përputhje me parashikimet në pikën 3, të shtojcës 2, të kësaj rregulloreje;

dh) pastrimin dhe mirëmbajtjen e strukturave të kullimit duke respektuar parashikimet në shtojcën 2, të kësaj rregulloreje;

e) vlerësimin e qëndrueshmërisë të të gjitha strukturave aksesore gjatë shtegut, si dhe kryerjen dhe regjistrimin e çdo riparimi të nevojshëm, duke respektuar parashikimet në shtojcën 2, të kësaj rregulloreje;

ë) zëvendësimin ose rifreskimin e shenjave, në përputhje me parashikimet në pikat 2 dhe 3, të seksionit II, të shtojcës 3, të kësaj rregulloreje;

f) zëvendësimin ose pikturimin e piketave të terrenit, në përputhje me parashikimet në pikën 4, të seksionit II, të shtojcës 3, të kësaj rregulloreje;

g) riparimin, riinstalimin ose zëvendësimin e tabelave dhe shtyllave, duke respektuar parashikimet në seksionit I, të shtojcës 3, të kësaj rregulloreje;

gj) krijimin dhe caktimin e përkohshëm të një devijimi ose mbyllje të shtegut, derisa shtegu të jetë sërish në gjendjen e duhur;

h) informimin e ministrisë përgjegjëse për turizmin për devijime ose mbyllje të përkohshme të shtigjeve.

Devijimet dhe mbylljet e shtegut

1. Në rastet kur shtegu ka pësuar dëmtime të rënda që nuk mund të riparohen në pak kohë ose është bërë i pakalueshëm për ndonjë arsye tjetër, autoriteti përgjegjës, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, duhet të krijojë një devijim nëpërmjet një rruge alternative që mundëson ecjen dhe ka afërisht të njëjtat karakteristika si pjesa e dëmtuar apo e pakalueshme e shtegut.

2. Kur krijimi i devijimit sipas pikës 1, të këtij neni është i pamundur, autoriteti përgjegjës mbyll shtegun dhe nuk lejon kalimin në të.

3. Në rastet e krijimit të devijimeve apo mbylljeve të përkohshme të shtigjeve, autoriteti përgjegjës ndërmerr veprimet e mëposhtme:

a) njofton menjëherë ministrinë përgjegjëse për turizmin për devijimin ose mbylljen dhe nëse është e mundur, për kohën sa pritët të vazhdojë;

b) njofton menjëherë strukturat vendore përgjegjëse për informacionin turistik dhe nëse është e nevojshme, komunitetin e zonës;

c) vendos brenda 48 (dyzet e tetë) orëve njoftime për devijimin ose mbylljen dhe nëse është e mundur, për kohën sa pritët të vazhdojë. Njoftimet vendosen në pikën e nisjes së shtegut dhe në kryqëzimin e fundit të shtegut, përpara sektorit të dëmtuar apo të pakalueshëm të tij; dhe

ç) vendos tabela udhëzuese dhe shënon devijimin në hartë dhe në gjurmën *GPS*, përfshirë sektorin e mbyllur të rrugës, në rast të devijimeve të përkohshme që parashikohen të përdoren më shumë se 2 (dy) muaj. Informacioni i përditësuar i gjurmës *GPS*, së bashku me përshkrimin e përditësuar të rrugëkalimit, i dërgohen ministrisë përgjegjëse për turizmin.

4. Në ushtrim të detyrave të saj në funksion të publikimit të informacionit në platformën e shtigjeve, ministria përgjegjëse për turizmin:

a) njofton, përmes një shënimi, për devijimin ose mbylljen dhe nëse është e mundur, për kohën sa pritët të vazhdojë; dhe

b) përditëson informacionin mbi përshkrimin e rrugëkalimit dhe gjurmën *GPS* të shtegut, në rast të devijimeve të përkohshme, që parashikohen të përdoren më shumë se 2 (dy) muaj.

5. Kur devijimi ose mbyllja të mos jenë më të nevojshme dhe rrugëkalimi origjinal i shtegut të jetë bërë sërish i kalueshëm dhe i përdorshëm, në përpunje me standardet e vendosura në këtë rregullore, autoriteti përgjegjës, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, merr masa për të:

a) hequr njoftimet dhe tabelat e përkohshme udhëzuese të vendosura në terren;

b) njoftuar strukturat vendore përgjegjëse për informacionin turistik dhe nëse është e nevojshme, komunitetin e zonës;

c) njoftuar ministrinë përgjegjëse për turizmin dhe kërkuar heqjen e shënimeve dhe përditësimeve të vendosura në platformën e shtigjeve.

6. Në rastet kur shtegu ka pësuar dëmtime të rënda, të cilat nuk mund të riparohen duke e bërë shtegun e pakalueshëm, autoriteti përgjegjës, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, njofton ministrinë përgjegjëse për turizmin dhe i propozon asaj mbylljen për një periudhë të pacaktuar të shtegut dhe nëse është e nevojshme, çregjistrimin e tij nga Regjistri Kombëtar i Shtigjeve.

KREU VI DISPOZITA TË FUNDIT

Neni 29

Rregullat e sjelljes së vizitorëve të shtigjeve

1. Rregullat bazë të sjelljes, që duhen zbatuar nga gjithë vizitorët e shtigjeve kanë për qëllim mbrojtjen e parqeve dhe mjediseve të tjera natyrore, garantimin e sigurisë së vizitorëve, por edhe qëndrueshmërisë dhe jetëgjatësisë së shtigjeve dhe strukturave të tyre aksesore.

2. Në përpunje me parimet e përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, vizitorët duhet të:

a) planifikojnë paraprakisht dhe të përgatiten për udhëtimin;

b) udhëtojnë dhe ngrenë kamping në vendet e caktuara;

c) hedhin mbeturinat në vendet e përcaktuara dhe nëse nuk ka të tilla, t'i marrin me vete;

ç) lenë gjithçka siç e gjejnë;

d) reduktojnë sa më shumë ndikimin e zjarreve;

dh) respektojnë mjedisin, kafshët dhe bimët;

e) respektojnë vizitorët e tjerë;

ë) veshin këpucë dhe veshje të përshtatshme për kushtet e shtegut;

f) marrin me vete mjaftueshëm ujë dhe ushqime;

g) mos largohen nga shtegu dhe shijojnë tingujt e natyrës pa bërë zhurmë;

gj) sigurohen që të kenë kohë të mjaftueshme për ta përfunduar ecjen para muzgut;

h) informojnë gjithmonë dikë për planet e tyre; dhe

i) sigurohen që telefoni i tyre të ketë sinjal dhe mjaftueshëm bateri.

2. Në varësi të situatës e problemeve specifike të secilës zonë, autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, mund të vendosë edhe rregulla të tjera, të cilat adresojnë shqetësime apo situata të veçanta në zonën përkatëse.

3. Autoriteti përgjegjës, vendos tabela mbi rregullat e sjelljes, në përputhje me përcaktimet e pikës 5, të seksionit I, të shtojcës 3, të kësaj rregulloreje, me qëllim informimin dhe edukimin e vizitorëve mbi rregullat e sjelljes gjatë ecjes nëpër shtigje dhe shmangien e veprimeve të padëshiruara.

Neni 30

Trajnimi dhe certifikimi i shtegmbajtësve

1. Personat përgjegjës për përmbushjen e detyrave që kanë të bëjnë me punët e terrenit, në pikën 3, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, duhet të kenë përfunduar një kurs të detyrueshëm trajnimi dhe të jenë certifikuar, në përputhje me përcaktimet e këtij neni.

2. Trajnimi dhe certifikimi për shtegmbajtësit e shtigjeve kryhet nga Federata Shqiptare e Alpinizmit dhe Turizmit Malor, si dhe nga subjekte të tjerë, të licencuar nga institucionet kompetente.

3. Federata Shqiptare e Alpinizmit dhe Turizmit Malor dhe secili subjekt i licencuar për trajnimin dhe certifikimin e shtegmbajtësve janë përgjegjëse për bashkërendimin dhe mbarëvajtjen e procesit të trajnimit dhe certifikimit.

4. Programi i trajnimit dhe certifikimit miratohet nga Federata Shqiptare e Alpinizmit dhe Turizmit Malor bazuar në standardet ndërkombëtare dhe evropiane të Alpinizmit (UIAA dhe EUMA).

5. Programi i trajnimit dhe certifikimit përfshin:

- a) objektivat e trajnimit;
- b) përmbajtjen e strukturuar dhe të organizuar të trajnimit, që trajton dhe mbulon ndër të tjera, parashikimet e kësaj rregulloreje;
- c) metodat e trajnimit;
- ç) materialet që do të përdoren gjatë trajnimit; dhe
- d) mënyrën e vlerësimit dhe certifikimit të kandidatëve.

Neni 31

Propozimi për kryerjen e punëve

1. Një person fizik ose juridik privat, me përvojë në turizmin e shtigjeve të ecjes, mund t'i propozojë autoritetit përgjegjës, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, kryerjen pa shpërblim, të një apo më shumë prej punëve të mëposhtme:

- a) regjistrimin digjital të një shtegu të ri apo ekzistues;
- b) përcaktimin e kohës së ecjes në një shteg të ri apo ekzistues;
- c) klasifikimin e një shtegu të ri apo ekzistues;
- ç) përpilimin e informacionit për një shteg të ri apo ekzistues;
- d) projektimin dhe hapjen e një shtegu të ri;
- dh) projektimin dhe realizmin e një ndërhyrjeje në një shteg ekzistues;
- e) vendosjen dhe zëvendësimin e strukturave aksesore në një shteg të ri apo ekzistues;
- ë) vendosjen dhe zëvendësimin e sinjalistikës, në një shteg të ri apo ekzistues;
- f) inspektimin dhe mirëmbajtjen e shtegut për një periudhë kohe të caktuar;
- g) përgatitjen e dokumentacionit të nevojshëm, për regjistrimin e një shtegu të ri apo ekzistues dhe informacionit për të, në Regjistrin Kombëtar të Shtigjeve, si dhe dokumentacionit të nevojshëm për përditësimin e informacionit mbi një shteg të regjistruar.

2. Propozimit i bashkëngjitet dokumentacioni i mëposhtëm:

- a) dokumentacioni i nevojshëm për identifikimin e propozuesit;
- b) propozimi i detajuar mbi punën/t që propozohen të kryhen nga propozuesi, së bashku me kohën e propozuar për kryerjen e tyre;
- c) një vlerësim i hollësishëm i të gjithë konsideratave dhe aspekteve të përcaktuara në kreun IV, të projekt rregullores, nëse propozimi ka për qëllim, projektimin dhe realizmin e një shtegu të ri apo një ndërhyrjeje në një shteg ekzistues;

c) dokumentacioni përmes të cilit dëshmohej se propozuesi zotëron njohuritë, kualifikimet, kapacitetet dhe përvojën e nevojshme për zbatimin e propozimit, brenda afateve kohore të propozuara; dhe

d) nëse është e aplikueshme, dokumentacionin përmes së cilit dëshmohej se propozuesi ka siguruar apo disponon, mjetet e nevojshme financiare, për zbatimin në kohë të propozimit.

3. Autoriteti përgjegjës, sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, shqyrton propozimin dhe dokumentacionin e paraqitur, brenda 30 (tridhjetë) ditëve kalendarike nga data e depozitimit të propozimit dhe dokumentacionit bashkëngjitur tij.

4. Në rast të konstatimit të mangësive në dokumentacionin e paraqitur, autoriteti përgjegjës njofton propozuesin, brenda 10 (dhjetë) ditëve kalendarike nga data e depozitimit të propozimit, për plotësimin e dokumentacionit.

5. Afati i parashikuar në pikën 3, të këtij neni, mund të shtyhet në mënyrë të arsyetuar, por jo më shumë se 30 (tridhjetë) ditë kalendarike.

6. Në përfundim të procesit të shqyrtimit, autoriteti përgjegjës merr vendim për miratimin ose jo të propozimit.

7. Në rast të miratimit të propozimit, propozuesi është i detyruar të kryejë punën/t e propozuar/a, në përputhje me parashikimet e kësaj rregulloreje dhe marrëveshjes së lidhur me autoritetin përgjegjës.

8. Zbatimi i propozimit mbikëqyret nga autoriteti përgjegjës, sipas parashikimeve të marrëveshjes, që përcakton të drejtat dhe detyrimet e ndërsjella midis këtij të fundit dhe propozuesit.

SHTOJCA 1

KODET E BASHKIVE NË FUNKSION TË NUMËRTIMIT TË SHTIGJEVE

Bashkia	Kodi i Bashkisë	Bashkia	Kodi i Bashkisë	Bashkia	Kodi i Bashkisë
Belsh	1	Këlcyrë	22	Përmet	43
Berat	2	Klos	23	Përrenjas	44
Bulqizë	3	Kolonjë	24	Pogradec	45
Cërrik	4	Konispol	25	Poliçan	46
Delvinë	5	Korçë	26	Pukë	47
Devoll	6	Krujë	27	Pustec	48
Dibër	7	Kuçovë	28	Roskovec	49
Dimal	8	Kukës	29	Rrogozhinë	50
Divjakë	9	Kurbin	30	Sarandë	51
Dropull	10	Lezhë	31	Selenicë	52
Durrës	11	Libohovë	32	Skrapar	53
Elbasan	12	Librazhd	33	Shijak	54
Fier	13	Lushnjë	34	Shkodër	55
Finiq	14	Malësi e Madhe	35	Tepelenë	56
Fushë-Arrëz	15	Maliq	36	Tiranë	57
Gramsh	16	Mallakastër	37	Tropojë	58
Gjirokastër	17	Mat	38	Vau i Dejës	59
Has	18	Memaliaj	39	Vlorë	60
Himarë	19	Mirditë	40	Vorë	61
Kamzë	20	Patos	41		
Kavajë	21	Peqin	42		

SHTOJCA 2

RREGULLA DHE UDHËZIME MBI PROJEKTIMIN DHE VENDOSJEN E STRUKTURAVE AKSESORE NË SHTIGJE

1. Rrugët me dërrasa

a) Rrugët me dërrasa përdoren në ato raste kur përdorimi i disa dërrasave, për të kaluar një sipërfaqe të mbuluar me ujë është i pamjaftueshëm.

b) Rrugët me dërrasa përdoren zakonisht për të kaluar mbi një kënetë të thellë ose mbi një sipërfaqe ujore që ka pak luhajtje në nivel dhe rrjedhë.

c) Dërrasat vendosen pingul me drejtimin e rrugës dhe e gjithë struktura mbështetet nga shtylla të ankoruara në fundin e sipërfaqes ujore.

ç) Rrugët me dërrasa mund të vendosen në lartësinë 60 (gjashtëdhjetë) deri 90 (nëntëdhjetë) centimetra mbi ujë, si një dok i zgjatur.

d) Rrugët me dërrasa ndërtohen me material të përpunuar. Nëse rruga me dërrasa kalon mbi sipërfaqe me luhajtje të nivelit të ujit, atëherë shtyllat mbështetëse duhet të futen thellë në nënshtresë ose të ankorohen në beton për të evituar që rruga me dërrasa të ngrihet ose të deformohet.

dh) Rrugët me dërrasa duhet të kenë struktura mbajtëse anësore për të ulur rrezikun e rënies në ujë.

e) Gjerësia e rrugës me dërrasa duhet të jetë të paktën 70 (shtatëdhjetë) centimetra, ndërsa vendosja e parmakut është fakultative.

2. Urat

a) Urat janë struktura për kalimin e rrjedhave ujore sezonale ose të përhershme, e luginave ose grykave të thata dhe pengesave të tjera, në një mënyrë të sigurt dhe ekologjike.

b) Vendosja e urave duhet të paraprihet nga një analizë e kujdesshme mbi aspekte që kanë të bëjnë kryesisht me kostot e ndërtimit dhe mirëmbajtjen e tyre, aspektet mjedisore, si dhe sigurinë e vizitorëve të shtegut. Mundësitë duhet të studiohen me imtësi. Në disa raste zhvendosja e shtegut mund të jetë më e sigurt dhe më pak e kushtueshme sesa ndërtimi i një ure.

c) Siguria për vizitorët dhe aspektet mjedisore janë arsyt kryesore për ndërtimin e një ure dhe konsiderata bazë që udhëheqin projektimin e saj.

ç) Ura duhet të ofrojë një ecje më të lehtë për një vizitor të ngarkuar.

d) Hapësira poshtë urës duhet të lejojë kalimin e ujit në plotën maksimale, duke u vendosur në lartësinë më të madhe të mundshme mbi nivelin e ujit.

dh) Nëse është e mundur, fundet e urës ankorohen në një grykë të ngushtë me brigje të lartë, për të eliminuar nevojën për të ndërtuar struktura të tjera.

e) Volumi i plotës dhe lartësisë së nevojshme për urën matet me përafërsi, duke vërtetuar dhe analizuar me kujdes sipërfaqen ujore dhe ambientin përreth.

ë) Për ndërtimin e urave duhen përdorur materiale cilësore dhe mjeshtëri e lartë gjatë ndërtimit.

f) Për projektimin e urave mund të përdoren modele të ndryshme, si: ura e thjeshtë (me trarë të latuar), ura me një hark, ura me shumë harqe, ura e varur, si dhe ura të tjera me dizajne të tjera më të komplikuar.

g) Lartësia dhe gjatësia e urës, si dhe mjedisi përreth, përcaktojnë llojin e urës që do ndërtohet, si dhe materialet që do të përdoren.

gj) Kur gjatësia e kalimit është më pak se 3 (tre) metra dhe ura nuk është subjekt përmbytjeje, një ose disa trarë të latuar mund të mjaftojnë. Në rast se gjatësia e kalimit është më shumë se 3 (tre) metra mund të vendoset një urë me një hark, që zakonisht kërkon ndërtimin e themeleve mbështetëse në çdo anë të urës, 2 (dy) deri në 3 (tre) binarë mbështetës druri të latuar ose laminuar, mbulesë etj. Në varësi të situatës mund të nevojitet të vendoset një parmak.

h) Në zona ku gjatësia e kalimit është tepër e gjatë, mund të nevojitet një urë me disa harqe, me një strukturë ndihmëse në mes të rrjedhës së ujit ose një urë e varur.

i) Ura nuk duhet të pengojë kalimin për shkak të ngushtësisë së saj. Gjerësia e urës duhet të jetë e tillë që të lejojë akses minimal, edhe në segmente që nuk janë projektuar për të qenë të kalueshëm nga kushdo.

j) Parmaku vendoset në ato raste kur konsiderohet i nevojshëm për sigurinë dhe rehatinë e vizitorëve. Vendimi nëse parmaku është i nevojshëm, si dhe nëse duhen vendosur 1 (një) ose 2 (dy) parmakë, merret pasi bëhet një analizë e kujdesshme e faktorëve, si: thellësia dhe shpejtësia e rrjedhës së ujit, lartësia mbi tokë ose ujë, gjatësia dhe gjerësia e urës, niveli i dëshiruar i eksperiencës, mundësia për rrëshqitje ose rënie, si dhe faktorët atmosferikë, si: akulli, bora, ngrica dhe shiu.

k) Kur parmaku është i nevojshëm, lartësia normale që ofron një nivel sigurie të pranueshëm për vizitorin është 1,05 (një presje zero pesë) metra nga sipërfaqja e ecjes.

l) Urat duhet të projektohen për të ofruar siguri për vizitorin, për të përballuar peshën e borës, përmytjet etj. Për disa lloje urash projektimi nga arkitektë/inxhinierë është i detyrueshëm.

ll) Urat duhet të projektohen që të përballojnë një ngarkesë që plotëson ose tejkalon standardet aktuale të menaxhimit për dizajnet arkitekturore dhe strukturat inxhinierike për këmbësorët. Arkitektët dhe inxhinierët duhet të analizojnë elementet e dizajnit të propozuar (madhësia, fortësia, ngarkesa e borës, rrjedha maksimale për harkun etj.) dhe t'i përcaktojnë ato përpara ndërtimit të urës.

n) Autoriteti përgjegjës duhet të kërkojë që një inxhinier të zhvillojë ose rishikojë të gjitha planet e urave. Hapësira mbi ujëra të lundrueshme është zakonisht 1,5 (një presje pesë) metra mbi sipërfaqen e ujit;

nj) Urat duhet të mirëmbahen në mënyre periodike, për të siguruar qëndrueshmëri dhe parrezikshmëri. Strukturat e urës duhet pastruar dhe inspektuar për kalbje, bulonat duhen shikuar dhe shtrënguar etj.

o) Urat duhen kontrolluar me kujdes nga përfaqësuesit e autoritetit përgjegjës dhe të gjitha urat e mëdha (>7.5 m e gjatë dhe 1.5 m e lartë) duhen inspektuar nga persona të kualifikuar të paktën çdo 3 (tre) vjet. Kontrolli duhet të dokumentohet.

3. Trasetë

a) Trasetë përdoren kur ka mjaftueshëm gurë dhe zhavorr dhe shtegu mund të ngrihet mbi zona me drenazh të dobët. Përdorimi i traseve përforcon kalimin dhe është një teknikë e efektshme kur rruga nuk ka kullim të mirë.

b) Trasetë ndërtohen shpesh duke përcaktuar në fillim gjerësinë e shtegut me rreshta paralele gurësh ose dërrasash që shërbejnë për të mbajtur mbushjen.

c) Procesi i mbushjes duhet të fillojë me gurë mesatarë, që lejojnë kalimin e ujit poshtë rrugës. Mbushja vazhdon me gurë të vegjël, zhavorr ose një kombinim materialesh për të krijuar ngritjen dhe një sipërfaqe të sheshtë ecje.

ç) Shtresa e sipërme duhet të arrijë një lartësi 5 (pesë) centimetra mbi ngritjen e gurëve dhe dërrasave, për të siguruar kullim të mirë dhe për të lejuar stabilizimin.

d) Në secilën anë të kalimit mund të ndërtohet edhe një kanal për të përmirësuar kullimin. Materiali i gërmuar nga kanalet mund të përdoret për të mbushur sipërfaqen e trasesë.

4. Kanalet kulluese transversale

a) Kanalet kulluese transversale krijohen kur një pjesë e shkurtër e shtegut ndërtohet me një pjerrësi të kundërt nga pjerrësia e mëparshme. Përdorimi i tyre nuk prish estetikën e peizazhit, ka kosto të pranueshme për mirëmbajtjen dhe kontrollin e erozionit, si dhe prish monotoninë e zbritjeve ose ngjitjeve të gjata.

b) Kanalet kulluese transversale janë më të përshtatshme për segmente në faqe kodrinore ose malore.

c) Kanalet kulluese transversale janë më të efektshme kur ndërtohen që në fillim, së bashku me shtegun.

ç) Kanalet kulluese transversale mund të përdoren për të adresuar problemet në pjesë të vogla problematike, nëse terreni e lejon ndërtimin e tyre.

d) Kanalet kulluese transversale duhet të vendosen në terren, pa rënë shumë në sy. Shpeshtësia e tyre duhet të variojë, për të bërë ecjen më interesante.

5. Tombinot

a) Tombinot përdoren për kalimin e rrjedhave të ujit poshtë shtegut.

b) Tombinot janë një alternativë shumë e mirë, në krahasim me urat, për të lejuar kalimin e ujit nga rrëqe ose burime të vogla dhe të përhershme ujore.

c) Tombinot janë më të efektshme në zona kullimi natyrale ku nevojitet germim minimal.

ç) Tombinot mund të përdoren dhe në zona të sheshta për kullim të kryqëzuar poshtë traseve me kanale anësore, për të reduktuar efektin e tyre.

d) Tombinot mund të kenë kosto më të ulëta ndërtimi dhe mirëmbajtje se një urë, janë më pak imponuese, si dhe në shumicën e rasteve janë më të thjeshta për t'u ndërtuar.

dh) Materialet që mund të përdoren për ndërtimin e tombinove janë guri, druri, plastika, metali i valëzuar ose materiale të tjera të përshtatshme. Me rritjen e madhësisë së rrymave, duhet kërkuar ndihmë nga ekspertë për të siguruar që nënkalmi është i mjaftueshëm për rrjedha maksimale.

e) Tombinot duhen instaluar me një pjerrësi të lehtë drejt rrymës rreth 2 (dy) për qind dhe duhen shtruar siç duhet për të siguruar rendiment të vazhdueshëm.

ë) Nëse për tombinot përdoren tuba plastike apo metali, ata duhet të mbulohen, nëse është e mundur, me një minimum prej 15 (pesëmbëdhjetë) centimetrash dheu (pa gurë të mprehtë).

f) Diametri tubave që përdoren mund të variojë, por rekomandohet të jetë jo më pak se 30 (tridhjetë) centimetra, për të eliminuar probleme të shpeshta bllokimi.

Figura 0.1. Pamja anësore e tombinos

Figura 0.2. Pamja e tërthortë e tombinos

6. Kalimi me dërrasa

a) Kalimi me dërrasa përdoret për të kaluar disa lloje pellgësh, moçalesh të cekët, ose ligatinash të pyllëzuara.

b) Për kalimin me dërrasa përdoren dërrasa të trajtuara apo lëndë drusore e marrë nga zona.

c) Kalimi me dërrasa duhet të ofrojë një sipërfaqe të fortë dhe jetëgjatë.

ç) Në pjesën e ecjes, dërrasat duhet të jenë paralele me drejtimin e shtegut dhe dërrasat mbështetëse të tyre të vendosen drejt e në tokë.

d) Kalimi me dërrasa varion nga 3 (tre) metra deri në 30 (tridhjetë) metra gjatësi.

dh) Materiali i përdorur për kalimin me dërrasa mund të jetë i përpunuar ose natyral, ose një kombinim mes tyre.

e) Dërrasat mbështetëse rekomandohen të jenë prej druri natyral të qëndrueshëm, ndërsa sipërfaqja e ecjes rekomandohet të përbëhet nga dërrasa të mëdha të trajtuara që janë rezistente ndaj kalbjes.

ë) Përcaktimi i materialit drusor varet nga disa faktorë, si: distanca nga vendi ku mund të merret materiali, mundësia për të transportuar materiale në zonë, disponueshmëria e materialeve natyrale, aftësitë e nevojshme për të latuar drurin, koha e dëshiruar mes zëvendësimeve etj.

f) Pas zgjedhjes së vend-kalimit dhe pastrimit të shtegut, hapi i parë është vendosja e dërrasave mbështetëse. Dërrasat mbështetëse vendosen drejt e mbi tokën e lagësht dhe variojnë në gjatësi nga 1 (një) metër deri në 2 (dy) metra, sipas nivelit të mbështetjes që ofron vetë zona.

g) Dërrasat e ecjes vendosen mbi dërrasat mbështetëse dhe fiksohen me gozhda të mëdha. Nëse përdoret dru natyral, duhet bërë një dhëmbëzim ose montim që të mos lëvizin.

gj) Kalimet me dërrasa ndërtohen në segmente prej 2,4 (dy presje katër) metrash deri në 3 (tre) metra dhe vendosen njëri pas tjetrit me një distancë jo më shumë se 15 (pesëmbëdhjetë) centimetra nga fundi i një segmenti dhe fillimi i një segmenti tjetër. Kur përdoren dërrasa të përpunuara, fundi i tyre qëndron mbi dërrasën mbështetëse, shpesh pa hapësira midis segmenteve. Në disa raste, mund të duhet një dërrasë mbështetëse në mes, nëse dërrasat përkulen më shumë.

h) Shtegu nga të dy anët e kalimit me dërrasa duhet të jetë i qëndrueshëm dhe i thatë, përndryshe, pika e zbritjes mund të bëhet e butë dhe me baltë dhe mund të kërkojë ndërtimin e një strukture të re.

i) Në disa raste, mund të jetë e nevojshme të vendosen pllaka prej guri në pikat e zbritjes, për të ndihmuar tokën të përballojë impaktin e vizitorëve.

j) Kalimi me dërrasa nuk duhet të përdoret në zonat me rrezik përmytje. Në këto zona, duhet të konsiderohet zhvendosja e shtegut ose përdorimi i një rruge me dërrasa.

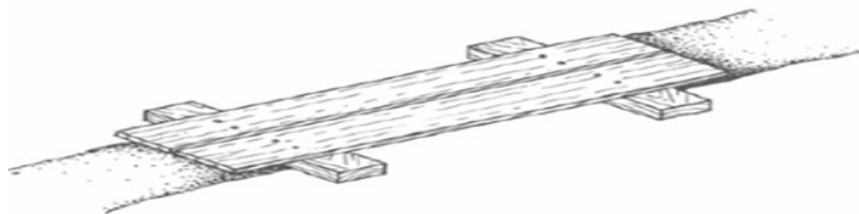

Figura 0.3. Kalim me dërrasa

7. Muret mbajtës

a) Muret mbajtës janë struktura prej guri ose druri, të projektuara për të stabilizuar shpatet anësore të shtegut.

b) Muret mbajtës përdoren për të ndaluar rrëshqitjen e dheut kur shtegu kalon në shpate kodrinore me pjerrësi më të madhe se 40 (dyzet) për qind ose 50 (pesëdhjetë) për qind.

c) Për ndërtimin e mureve mbajtës përdoren gurë të qëndrueshëm, të fortë dhe jo të rrumbullakët, për shkak të jetëgjatësisë dhe aftësisë bllokuese. Nëse nuk mund të përdoret guri, këshillohet të përdoret dru i përpunuar që i reziston kalbjes.

ç) Themeli i murit mbajtës duhet të vendoset mbi tokë ose gurë të qëndrueshëm, për të siguruar një mur të sigurt dhe të fortë.

d) Trashësia e murit mbajtës duhet të jetë të paktën sa gjysma e lartësisë së murit ose minimumi 60 (gjashtë dhjetë) centimetra, nëse lartësia e murit është më pak se 150 (njëqind e pesëdhjetë) centimetra.

dh) Pjesa e jashtme e murit mbajtës duhet të ketë një pjerrësi për nga brenda prej të paktën 15 (pesëmbëdhjetë) për qind deri në 25 (njëzet e pesë) për qind.

e) Përreth, nën ose përmes murit nevojitet drenazhim që uji të mos mblidhet mbrapa tij dhe të krijojë presion që mund të shkatërrojë vetë murin.

Figura 0.4. Mur mbajtës

8. Pllakat prej guri

a) Pllakat prej guri përdoren për të forcuar kalimin përmes zonave të shkurtra të lagështa ose gropave prej balte. Pllakat prej guri përdoren zakonisht për kalimin e rrjedhjeve të vogla ujore që kanë nevojë vetëm për disa pllaka.

b) Pllakat prej guri mund të përdoren vetëm ku toka është e qëndrueshme dhe e parrezikuar nga erozioni.

c) Pllaka prej guri duhet të jenë, nëse është e mundur, të mëdha e të sheshta dhe të vendosen mirë në tokë që të jenë të qëndrueshme e mos shkaktojnë humbjen e ekuilibrit të vizitorëve.

ç) Pllakat prej guri nuk duhet të përdoren në rrjedha të lundrueshme, ose të populluara me peshq, pasi mund të krijojnë një barrierë artificiale për rrjedhën e ujit ose mund të modifikojnë habitatin e peshqve.

d) Pllakat prej guri nuk duhet të përdoren nëse krijojnë një pengesë aksesit apo bëhen të rrëshqitshme nga uji dhe myshku, duke paraqitur rrezik rënie për vizitorët. Në këto raste, përdorimi i pllakave të gurit duhet të shmanget, ose duhet të konsiderohet vetëm si një zgjidhje e përkohshme derisa të ndërtohet një urë.

9. Mbikalimet

- a) Mbikalimet janë struktura aksesore që përdoren për të kaluar një gardh.
- b) Vendosja e mbikalimeve lehtëson kalimin e vizitorëve dhe minimizon dëmin ndaj gardhit.
- c) Nëse gardhi duhet të vendoset në parcela në pronësi private, pronari i parcelës së tokës duhet të konsultohet.

Figura 0.5. Mbikalim

10. Shkallët

a) Shkallët ose shkallaret e mëdha (një seri e lidhur platformash) duhet të shmangen dhe mund të përdoren vetëm kur janë alternativa e vetme e përshtatshme për kalimin nga një pikë në pikën tjetër të shtegut.

b) Shkallët mund të përdoren vetëm në raste ku zona ka barriera topografike të pashmangshme, kur një skarpatë shumë e pjerrët ndan dy kalime me pjerrësi të moderuar, ose ndarja e pronësisë së parcelave të tokës kufizon vendin për ndërtimin e shtegut, duke detyruar kalimin e një kodre me një pjerrësi shumë më të lartë se ajo e pranueshme.

11. Ujëkullueset

- a) Ujëkullueset janë struktura prej guri ose druri që përdoren për të devijuar ujin nga shtegu.
- b) Në disa raste, ujëkullueset mund të jenë zgjidhja e vetme për të devijuar ujin.
- c) Në rastet kur pritet që uji të rrjedhë përgjatë shtegut, ujëkullueset duhet të instalohen menjëherë dhe të mos pritët derisa të ndodhë erozioni.

ç) Distanca mes ujëkullueseve duhet të jetë e tillë që të mbajë në minimum shpejtësinë dhe sasinë e ujit që rrjedh përgjatë shtegut.

d) Numri dhe hapësira mes ujëkullueseve varet nga sasia e ujit që kalon në shteg, nga pjerrësia e shtegut, mënyra e ndërtimit dhe disponueshmëria e vendeve për të devijuar ujin.

dh) Vendosja e ujëkullueseve diktohet nga terreni. Ujëkullueset vendosen në mënyrë të tillë që uji i devijuar të mos rikthehet në shteg. Nëse kjo nuk arrihet, pengesat nuk duhen të instalohen.

e) Nevoja për vendosjen e pengesave diktohet nga pjerrësia e shtegut dhe sasia e ujit që kalon në shteg. Pengesat vendosen poshtë çdo pike ku një sasi e madhe uji hyn në shteg. Në pjerrësi konstante, pengesat duhet të vendosen afër majës për të devijuar ujin përpara se të shkaktojë dëme, me pengesa të tjera pas saj për të minimizuar rrymën e ujit.

ë) Pasi vendi dhe hapësira e pengesave është caktuar, duhet ndërtuar një hendek përgjatë shtegut me një kënd prej 45 (dyzet e pesë) gradë.

f) Hendeku duhet të jetë i thellë të paktën sa gjysma e diametrit të pengesës prej druri ose të lartësisë së pengesës prej guri.

g) Pengesa duhet të jetë të paktën 10 (dhjetë) centimetra mbi nivelin e tokës nga ana në ngjitje, 30 (tridhjetë) centimetra në anën e faqes së malit/kodrës dhe 15 (pesëmbëdhjetë) centimetra më tej shpatit, në zbritje të shtegut.

gj) Pengesa duhet të fiksohet në vend duke përdorur teknika të ndryshme, p.sh., me hunj të gjetur në zonë që përdoren për të fiksuar në vend pengesën.

h) Nëse përdoren materiale natyrale për shufrat, një degë me diametër 5 (pesë) deri në 8 (tetë) centimetra duhet të pritët në pjesë prej 45 (dyzet e pesë) centimetrash të gjata. Shufrat futen në tokë në secilën anë të pengesës, me majat e tyre pjerrët ndaj pengesës për ta fiksuar në vend. Shufrat duhen

të jenë të sheshta me pengesën dhe pjesa e tepërt duhet prerë për të parandaluar pengime në ecje ose lëvizjen e tyre nga goditjet.

i) Në pjesën e shtegut në ngjitje, rruga duhet të gërmohet e nivelohet për disa metra. E gjithë toka dhe gurët e gërmuar duhet të vendosen në pjesën e shtegut, poshtë ujëkullueses duke e niveluar me majën e saj.

j) Ujëkullueset i nënshtrohen intervaleve të rregullta të mirëmbajtjes. Dheu ose mbetjet e grumbulluara në ujëkullueset duhet të pastrohet të paktën çdo vit.

Figura 0.6. Ujëkulluese

SHTOJCA 3

RREGULLA DHE UDHËZIME MBI VENDOSJEN DHE ZËVENDËSIMIN E SINJALISTIKËS NË SHTIGJE

I. SINJALISTIKA VERTIKALE

1. Sinjalistika vertikale dhe llojet e saj

a) Sinjalistika vertikale nënkupton tërësinë e tabelave të fiksuara në tokë ose në sende ekzistuese të paluajtshme, me qëllim të ofrimit të informacionit për shtegun dhe rregullat e sjelljes që duhen zbatuar.

b) Sinjalistika vertikale përbëhet nga:

- tabelat me informacion të përgjithshëm;
- tabelat e shtigjeve tematike;
- tabelat e drejtimit;
- tabelat e vendndodhjeve;
- tabelat e rregullave të sjelljes; dhe
- tabelat e tjera.

2. Tabela me informacion të përgjithshëm (info boards)

a) Tabelat me informacion të përgjithshëm (info boards) përdoren për t'u ofruar vizitorëve informacion të nevojshëm, interesant dhe tërheqës, si, por pa u kufizuar tek, informacioni për hyrjen në shteg, informacioni për rregullat e sjelljes së vizitorëve apo informacioni për karakteristikat mjedisore, peizazhore, historike dhe kulturore të zonës ku kalon shtegu.

b) Tabelat me informacion të përgjithshëm vendosen në pikat kryesore të hyrjes së shtegut, si dhe në vende të tjera të përshtatshme, si p.sh., në zona parkimi afër shtegut ose vende pranë qendrave të vizitorëve. Vendndodhja e tabelave me informacion të përgjithshëm duhet të jetë gjithmonë e shënuar në hartë.

c) Materiali i përdorur për tabelat me informacion të përgjithshëm duhet të jetë alumin dhe trashësia e tij 0,5 (zero pesë) centimetra.

ç) Tabelat me informacion të përgjithshëm duhet të kenë formë drejtkëndore ose një formë tjetër që i përshtatet konceptit të shtegut.

d) Madhësia e tabelave me informacion të përgjithshëm përcaktohet duke u udhëhequr nga konsiderata që kanë lidhje me vendin ku vendosen tabelat dhe informacionin për shtigje të caktuara.

dh) Tabelat me informacion të përgjithshëm, përmbajnë së paku, informacionin e mëposhtëm:

i. hartën topografike të zonës për ecje në këmbë (shkalla 1:25,000 ose 1:50,000) që përfshin:

- emrin dhe numrin e shtegut/shtigjeve, përfshirë segmente të një shtegu me distancë të gjatë;

- pikat e shërbimit (të shënuara në hartë), strehat ose struktura të tjera mbështetëse (p.sh. qendra urgjencash apo ndihme të parë, vende me defribilatorë etj.);

- legjendën me shpjegime për shenjat dhe simbolet e përdorura në hartë;

ii. përshkrimin bazë të shtegut/shtigjeve (gjatësia, kategoria, koha e ecjes etj.);

iii. informacion tjetër shtesë të dobishëm për vizitorët (p.sh. për fshatrat apo vende të tjera të interesante që ndodhen afër apo përgjatë shtegut/shtigjeve);

iv. informacionin për shpëtimin në male;

v. përshkrimin dhe informacionin e përgjithshëm për karakteristikat e shtegut/shtigjeve (e zbatueshme vetëm për shtegun/shtigjet tematike);

vi. informacionin për rregullat që duhen zbatuar nga vizitorët.

2.1 Shtigjet tematike dhe tabelat për to

a) Me qëllim nxjerrjen në pah të karakteristikave të ndryshme të zonës, autoriteti përgjegjës sipas pikave 3, 4 dhe 5, të nenit 4, të kësaj rregulloreje, mund të krijojë shtigje me tema të veçanta për të shpjeguar mjedisin e zonës, për të informuar mbi lloje/specie të veçanta (bimë ose kafshë) ose për të përshkruar karakteristikat gjeologjike, historike ose kulturore të një zone të caktuar.

b) Autoriteti përgjegjës vendos tabela të përshtatshme me qëllim të ofrimit të informacionit për shtegun tematik.

c) Për tabelat e shtigjeve tematike nuk përdoret një model i standardizuar.

ç) Tabelat e shtigjeve tematike duhet të kenë një pamje tërheqëse që i përshtatet temës përkatëse.

3. Tabelat e drejtimit

a) Tabelat e drejtimit janë infrastruktura bazë për t'u orientuar lehtësisht në shteg. Tabelat e drejtimit tregojnë drejtimin për në destinacione, si dhe ofrojnë informacione të tjera për shtegun, si: kategoria e tij, koha e ecjes në shteg, numri i shtegut etj.

b) Tabelat e drejtimit vendosen në pikat e fillimit të shtigjeve, në kryqëzime dhe pika të tjera të rëndësishme.

c) Materiali i tabelave të drejtimit duhet të jetë alumin dhe trashësia e tyre 0,5 (zero presje pesë) centimetra.

ç) Si përjashtim ndaj shkronjës “c”, të kësaj pike, materiali i tabelave që vendosen në vende të larta, që nuk janë lehtësisht të arritshme, duhet të jetë dibond.

d) Tabelat e drejtimit duhet të jenë në formë shigjete për të treguar drejtimin (majtas ose djathtas).

dh) Tabelat e drejtimit duhet të kenë një gjatësi prej 60 (gjashtëdhjetë) centimetra, 6 (gjashtë) centimetra prej të cilave lihen për majën e shigjetës.

e) Lartësia e lejuar për tabelat e drejtimit varion nga 8 (tetë) centimetra për tabelat me një rresht deri në 20 (njëzet) centimetra për tablat me tre rreshta.

ë) Tabelat e drejtimit duhet të kenë ngjyrë të verdhë përpara dhe mbrapa, me kodin *RAL 1023*.

f) Tabelat e drejtimit duhet të kenë veshje me mbrojtje UV ose llak të pastër.

g) Shkronjat e përdorura në tabelat e drejtimit duhet të jenë të gdhendura dhe me ngjyrë të zezë, me kodin *RAL 9005*.

gj) Fonti i përdorur për shkronjat në tabelat e drejtimit duhet të jetë *arial* ose font ekuivalent si p.sh., *liberation sans*.

h) Madhësia e fontit të shkronjave që përdoren për të shkruar destinacionin dhe kohën e ecjes duhet të jetë 1,7 (një presje shtatë) centimetra.

i) Madhësia e fontit të shkronjave që përdoren për të shkruar objektivin e ndërmjetëm dhe numrin e shtegut duhet të jetë 1,35 (një presje tridhjetë e pesë) centimetra.

j) Madhësia e fontit të shkronjave që përdoren për të shkruar autoritetin përgjegjës për mirëmbajtjen e shtegut duhet të jetë 1 (një) centimetër.

k) Kategoria e shtegut duhet të shënohet në tabela me një pikë, me diametër 2 (dy) centimetra dhe ngjyrë sipas shkronjave “l”, “ll” dhe “m” të kësaj pike.

l) Për shtigjet e lehta ngjyra e pikës duhet të jetë bojë qielli, me kodin *RAL 5015*.

ll) Për shtigjet malore të moderuara ngjyra e pikës duhet të jetë e kuqe, me kodin *RAL 3020*.

m) Për shtigjet malore të vështira dhe rrugëtimet alpine ngjyra e pikës duhet të jetë e zezë, me kodin *RAL 9005*.

n) Destinacioni duhet të përsëritet në secilën tabelë drejtimi. Nëse ekziston edhe një emërtim vendas për destinacionin, përveç emrit të përdorur në harta, të dy emërtimet duhet të shënohen në tabelë (emërtimi vendas në kllapa).

nj) Objektivi i ndërmjetëm është fakultativ dhe shënohet në tabelat e drejtimit vetëm në rastet kur shtigjet të ndryshme të çojnë në të njëjtin destinacion.

o) Destinacionet dhe emërtimet e tjera që përdoren, duhet të jenë të njëtrajtshëm në të gjithë tabelat e drejtimit përgjatë shtegut dhe duhet të jenë në harmoni me emërtimet në shtigjet fqinje.

p) Koha e ecjes vendoset vetëm në tabelat e drejtimit që vendosen në pikat nevralgjike të shtegut, si p.sh., në fillim të tij.

r) Format i që përdoret në tabelat e drejtimit për specifikimin e kohës është: x:xx (p.sh. 0:55 orë);

rr) Numri i shtegut apo segmentit të shtegut ku duhet kaluar për të arritur në destinacion, shënohet gjithmonë në anën e djathtë të tabelës së drejtimit;

s) Nëse ka disa shtigje apo segmente shtigjesh ku duhet kaluar për të arritur në destinacion, në tabelën e drejtimit shënohen të gjithë numrat e tyre përkatës;

sh) Tabelat e drejtimit përmbajnë emrin e autoritetit përgjegjës për mirëmbajtjen e shtegut;

t) Tabelat e drejtimit mund të përmbajnë edhe piktograme për të shfaqur grafikisht një informacion të caktuar në mënyrë që të kursehet hapësirë.

Zonëparkimi	Pikëshërbimi	Teleferik	Shteg tematik për milingona
			
Stacion treni	Stacion autobusi	Burim uji	Shteg tematik për pemë
			

Figura 0.7. Shembuj piktogramesh të ndryshme

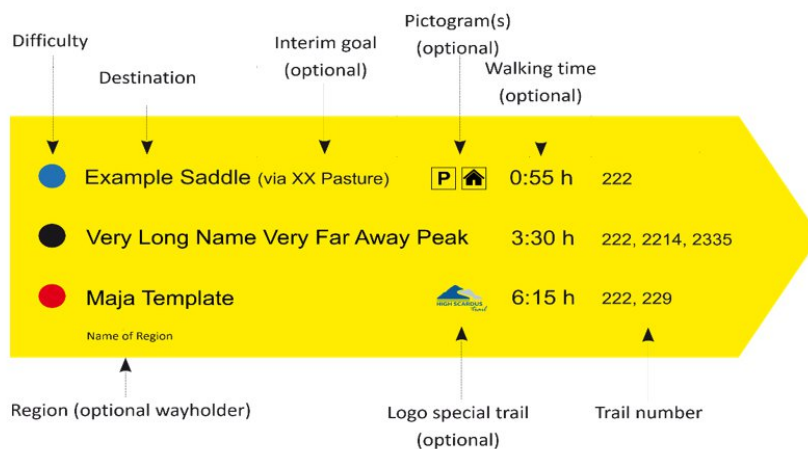

Figura 0.8. Shembull tabele drejtimi me elementet e saj

3.1 Specifikimet organizative për vendosjen e tabelave të drejtimit

a) Tabelat e drejtimit duhet të vendosen në pikën e fillimit të një shtegu, në çdo kryqëzim të shtigjeve, si dhe pika të tjera të rëndësishme.

b) Vendi ku vendoset tabela e drejtimit duhet të jetë afër kryqëzimit në mënyrë që drejtimet të jenë lehtësisht të kuptueshme, por të paktën 50 (pesëdhjetë) deri 60 (gjashtëdhjetë) centimetra larg nga skaji i jashtëm i shtegut.

c) Vendi ku vendoset tabela e drejtimit duhet të jetë sa më i dukshëm edhe nga larg.

ç) Vendi ku vendoset tabela e drejtimit nuk duhet të mbulohet nga bimësia.

d) Tabela e drejtimit dhe shtylla ku vendoset ajo duhet të fiksohen fort që mos të rrotullohen apo të bien.

dh) Tabelat e drejtimit nuk duhet të pengojnë dukshmërinë e tabelave zyrtare të qarkullimit rrugor.

e) Tabelat e drejtimit nuk duhet të pengojnë përdorime të tjera të shtegut (p.sh. trafikun bujqësor)

ë) Para vendosjes së tabelave në gardhe private, mure shtëpish etj., duhet t'i merret leje pronarit.

f) Nëse ka rrugë të tjera në të njëjtën shteg (p.sh. shtigje tematike, shtigje për biçikleta malore) këto rrugë mund të shënohen me piktograme në tabelat e drejtimit ose me tabela të veçanta që vendosen poshtë tabelave të drejtimit.

g) Në zona me bar apo kullota, tabelat e drejtimit duhet të mbrohen me tela me gjemba, gardhe druri, apo forma të tjera të përshtatshme.

4. Tabelat e vendndodhjeve

a) Tabela e vendndodhjeve përdoren për të treguar kryesisht emrin e vendit në të cilin është vendosur tabela. Tabelat e vendndodhjeve vendosen në pika të rëndësishme të shtegut, të cilat janë emërtuar në harta ose në nyje të tjera të rëndësishme të shtigjeve, duke treguar në çdo rast vendndodhjen.

b) Materiali i përdorur për tabelat e vendndodhjeve duhet të jetë alumin dhe trashësia e tij 0,3 (zero presje tre) centimetra;

c) Si përjashtim ndaj shkronjës “b”, të kësaj pike, materiali i tabelave të vendndodhjeve që vendosen në vende të larta, që nuk janë lehtësisht të arritshme, duhet të jetë dibond;

ç) Tabelat e vendndodhjeve duhet të kenë formë drejtkëndore;

d) Tabelat e vendndodhjeve duhet të jenë 20 (njëzet) centimetra të gjata dhe 10 (dhjetë) centimetra të larta;

dh) Tabelat e vendndodhjeve duhet të kenë ngjyrë të bardhë, përpara dhe mbrapa, me kodin, *RAL 9003*;

e) Shkronjat e përdorura në tabelat e vendndodhjeve duhet të jenë të gdhendura dhe me ngjyrë të zezë, me kodin *RAL 9005*;

ë) Tabelat e vendndodhjeve duhet të kenë veshje me mbrojtje UV ose llak të pastër;

f) Fonti i përdorur për shkronjat në tabelat e vendndodhjeve duhet të jetë *arial* ose font ekuivalent si p.sh, *liberation sans*;

g) Madhësia e fontit të shkronjave që përdoren për të shkruajtur vendndodhjen duhet të jetë 2 (dy) centimetra;

gj) Madhësia e fontit të shkronjave që përdoren për të shkruajtur lartësinë mbi nivelin e detit duhet të jetë 1,5 (një presje pesë) centimetra;

h) Madhësia e fontit të shkronjave që përdoren për të shkruajtur koordinatat *GPS* dhe numrin e emergjencës duhet të jetë 1 (një) centimetër dhe *bold*.

i) tabelat e vendndodhjeve përmbajnë informacion, për:

i. vendndodhjen (emërtimi i marrë nga hartat dhe nëse ky i fundit nuk disponohet, emërtimi i përdorur nga komuniteti vendas);

ii. lartësinë mbi nivelin e detit;

iii. koordinatat *GPS (WGS84, sistemi dhjetor)*;

iv. numrin e urgjencës.

Figura 0.9. Shembull tabele vendndodhje me elementet e saj

5. Tabelat e rregullave të sjelljes

a) Tabelat e rregullave të sjelljes përdoren për të treguar detyrimin për të zbatuar rregulla të caktuara nga vizitorët, me qëllim informimin dhe edukimin e vizitorëve mbi rregullat e sjelljes gjatë ecjes nëpër shtigje dhe shmangien e veprimeve të padëshiruara.

b) Tabelat e rregullave të sjelljes duhet të vendosen kryesisht në pikat kryesore të hyrjes në shtigje, pranë qendrave të vizitoreve, si dhe në pikat ku shtegu hyn apo i afrohet zonave ku është e ndaluar hyrja apo një veprim tjetër.

c) Rregullat në tabela duhet të shkruhen me mirësjellje. Për tabelat e rregullave të sjelljes mund të përdoren dhe piktograme.

ç) Për tabelat e rregullave të sjelljes nuk përdoret një model i standardizuar.

6. Tabelat e tjera

a) Për qëllimin e mirë orientimit të grupeve të ndryshme, në shtigje mund të vendosen edhe tabela të tjera përveç tabelave në pikat 1 deri 5, të kësaj shtojce, që përdoren zakonisht për të sinjalizuar mundësinë e përdorimit të rrugës me mjete ose me kafshë, si p.sh., tabelat për biçikletat malore (*mountainbikes*).

b) Për formën dhe madhësinë e tabelave të tjera zbatohen parametrat e përcaktuara shkronjat “ç” dhe “d”, të pikës 4, të kësaj shtojce.

c) Tabelat e tjera përmbajnë piktogramin përkatës në anën e majtë dhe një shigjetë që tregon drejtimin në anën e djathtë.

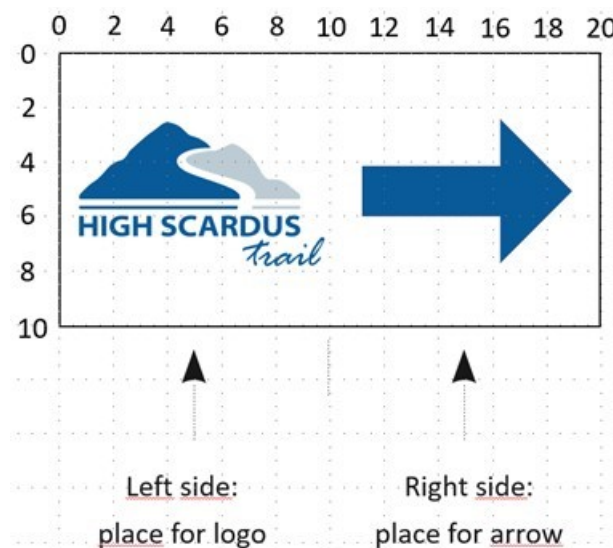

Figura 0.10. Shembull tabele tjetër

7. Vendosja dhe instalimi i sinjalistikës vertikale

- a) Tabelat pjesë e sinjalistikës vertikale vendosen në një lartësi të tillë që të sigurojë shikueshmëri maksimale nga çdo drejtim dhe të mos shqetësojnë ose të vënë në rrezik vizitorët ose kalimtarët.
- b) Tabelat pjesë e sinjalistikës vertikale fiksohen në shtylla ose në sende ekzistuese të paluajtshme, me përjashtim të pemëve dhe objekteve me vlera mjedisore, historike, kulturore, ose arkitekturore.
- c) Vendosja e shtyllave duhet të shmanget, nëse ekziston një opsion i mirë për të vendosur tabelën përkatëse në një send ekzistues (shtyllë tjetër ekzistuese, mur etj.).
- ç) Shtyllat që përdoren për vendosjen e sinjalistikës vertikale janë tuba prej alumini ose çeliku të galvanizuar me diametër 6 (gjashtë) centimetra, lartësi 250 (dyqind e pesëdhjetë) deri 300 (treqind) centimetra dhe trashësi murri 0,3 (zero presje 3) centimetra.
- d) Për nguljen e shtyllave në tokë rekomandohet të përdoren ganxha (spiranca spirale) toke të galvanizuara nga tub i presuar me të ftohtë dhe gjatësi 80 (tetëdhjetë) centimetra ose 100 (njëqind) centimetra, në varësi të nënshtresës.

Figura 0.11. Ganxha (spiranca spirale) toke

- dh) Pasi ganxha (spiranca spirale) të jetë futur në tokë, shtylla mund të futet në ganxhë. Përfaqësuesit e autoritetit përgjegjës mund të përdorin zhavorr nëse shtylla lëviz djathtas ose majtas për të fiksuar atë. Duke goditur lehtë shtyllën me një çekiç, zhavorri ngurtësohet dhe shtylla qëndron fort.
- e) Përdorimi i bazamenteve me beton që ngrin shpejt për fiksimin e shtyllave në terren, bëhet vetëm në rastet të jashtëzakonshme kur pesha, distanca e tabelës nga themeli, apo faktorë të tjerë, e kërkojnë domosdoshmërisht një fiksion të tillë.
- ë) Për mbërthimin e tabelave të drejtimit në shtyllë përdoren kapëse/klapa të posaçme.
- f) Nëse në shtyllë apo në një send tjetër të paluajtshëm vendoset me shumë se një tabelë, duhet të respektohet rendi në vijim për vendosjen e tyre (nga lart poshtë):
 - i. tabelat e drejtimit;
 - ii. tabelat e tjera (p.sh. tabela për biçikleta malore, tabela për ecje në distanca të gjata); dhe
 - iii. tabelat e vendndodhjeve.
- g) Pozicioni i tabelave në shtyllë përcaktohet sipas rregullave të mëposhtme:
 - i. buza e sipërme e tabelës që vendoset më lart ndodhet 5 (pesë) centimetra poshtë majës së shtyllës;
 - ii. midis tabelave në shtyllë lihet një distancë që varion nga 2 (dy) centimetra deri në 4 (katër) centimetra.

II. SINJALISTIKA HORIZONTALE

1. Sinjalistika horizontale

- a) Sinjalistika horizontale është tërësia e shenjave të vendosura në tokë, në trungjet e pemëve, në shkëmbinj, ose në sende të tjera të paluajtshme, që kanë për qëllim kryesor të tregojnë drejtimin e vazhdimësisë së shtegut.

2. Rregullat për vendosjen e shenjave

- a) Shenjat pikturohen ose vendosen në shkëmbinj, në trungjet e pemëve, gardhe ose në sende të tjera të paluajtshme ekzistuese dhe në mungesë të tyre në sende të tjera që vendosen nga autoriteti përgjegjës në buzë të shtegut.

b) Vendi ku pikturohet ose vendoset shenja duhet të garantojë maksimumin e shikueshmërisë nga të dyja drejtimet.

c) Nëse është e nevojshme për një orientim më të mirë shenjat vendosen për secilin drejtim.

ç) Nëse është e mundur, vendi ku vendoset shenja duhet të jetë në nivelin e syve dhe këndi i shenjës në raport me shtegun të jetë 90 (nëntëdhjetë) gradë.

d) Shenjat përsëriten përgjatë shtegut duke respektuar kriteret e mëposhtme:

i. nëse shtegu është qartësisht i identifikueshëm, i dukshëm dhe pa devijime, është e mjaftueshme të vendosen shenja çdo 200 (dyqind) metra, por në asnjë rast, në një distancë më të vogël;

ii. në rast se rruga e shtegut nuk është e dukshme dhe lehtësisht e identifikueshme është e nevojshme të garantohet shikueshmëria e çdo shenje nga shenja që e pason atë. Frekuenca e vendosjes së shenjave varet nga zona, karakteristikat mjedisore dhe dukshmëria e shtegut;

iii. në terrene të hapura që janë të prirura ndaj mjegullës dhe mund të kenë për rrjedhojë shikueshmëri të dobët, shenjat nuk duhet të jenë asnjëherë më shumë se 100 (njëqind) metra larg njëra-tjetrës;

iv. në kryqëzimet me shtigje të pashënuara, distanca nga shenja në shenjë duhet të jetë shumë e shkurtër pas kryqëzimit (që drejtimi i ecjes të jetë i qartë). Nëse nuk është e mundur të vendoset shenja, në raste përjashtimore mund të vizatohet një shigjetë;

v. shenjat duhet të përmbajnë herë pas here edhe numrin e shtegut (p.sh. çdo shenjë e 10-të).

3. Format, madhësia, ngjyra dhe materiali që përdoret për shenjat që shënojnë shtegun

a) Shenjat që përdoren për të shënuar shtegun duhet të kenë formë drejtkëndore me madhësi 20 (njëzet) centimetra x 14 (katërmëdhjetë) centimetra.

b) Shenjat që përdoren për të shënuar shtegun duhet të kenë dy vija horizontale me ngjyrë të kuqe me kodin, *RAL 3020* dhe një vijë në mes të tyre me ngjyrë të bardhë me kodin, *RAL 9003*.

c) Trashësia e vijave me ngjyrë të kuqe duhet të jetë 4 (katër) centimetra kurse ajo e vijës së bardhë 6 (gjashtë) centimetra.

ç) Numri i shtegut vendoset në mes të vijës së bardhë (e zbatueshme vetëm për shenjat që i vendosen numra).

d) Orientim i vijave të shenjës duhet të jetë në drejtim të shtegut.

dh) Materialet e përdorura për shenjat që pikturohen ose vendosen duhet të jenë bojëra të lehta të vajit rezistente ndaj dritës, shirita ngjitës rezistentë ndaj dritës, shenja prej fletësh alumini të holla dhe të përkulshme, apo shenja prej materiali tjetër të përshtatshëm.

e) Me qëllim zbatimin e këtyre parashikimeve përfaqësuesit e autoritetit përgjegjës duhet të pajisen me të gjitha mjetet e nevojshme të punës, si: furça, furça teli, kruajtëse për lëvore, sharra dore, hollues, leckë, qese plastike, doreza, shkop për retushimin e numrave të shtigjeve në vijën e bardhë, çekiq dhe gozhdë për shenjat me material alumini, si dhe numra të zinj që ngjiten dhe janë rezistentë ndaj motit të keq.

Figura 0.12. Shenjat

4. Piketat e terrenit

a) Piketat e terrenit përdoren për të zëvendësuar shenjat e shtegut, nëse nuk është e mundur për të identifikuar vende të përshtatshme për vendosjen e tyre, duke marrë parasysh nevojën për të siguruar shikueshmëri të mjaftueshme. Piketat e terrenit vendosen zakonisht në sipërfaqe të mëdha toke pa sende natyrore të paluajtshme në të cilat është e mundur të vendosen shenja.

b) Materiali që përdoret për piketat e terrenit duhet të jetë dru larashi ose një dru tjetër i ngjashëm.

c) Piketat e terrenit duhet të kenë një diametër 6 (gjashtë) deri 8 (tetë) centimetra dhe një lartësi 100 (njëqind) deri 120 (njëqind e njëzet) centimetra, nga të cilat pjesa që futet nën tokë është rreth 30 (tridhjetë) deri 40 (dyzetë) centimetra.

ç) Si përjashtim ndaj shkronjës “c”, të kësaj pike, nëse zona ka apo pritet të ketë bimësi të lartë, piketat duhet të jenë më të larta.

d) Piketat e terrenit duhet të kenë seksion të rrumbullakët ose katror dhe majë të mprehtë për t’u futur në tokë.

dh) Piketat e terrenit futen në tokë në një thellësi prej jo më pak se një e treta e lartësisë maksimale mbi tokë.

e) Piketa e terrenit pikturohen në pjesën e sipërme me flamur të kuq-bardhë-kuq.

ë) Për frekuencën e vendosjes së pikave të terrenit, zbatohen rregullat e përcaktuara në shkronjën “d”, të pikës 2, të këtij seksioni.

f) Barinjtë dhe anëtarët e tjerë të komunitetit që jeton në zonë, duhet të informohen nga autoriteti përgjegjës për ekzistencën, kuptimin dhe rëndësinë e piketave.

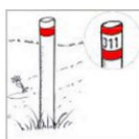

Figura 0.13. Piketat e terrenit

SHTOJCA 4 MODELET TIP TË RAPORTEVE TË INSPEKTIMIT

TABELA NR. 1. RAPORTI I SHTEGUT

Numri i shtegut		Shtegu i aksesueshëm	Po	Jo
Seksioni i shtegut		Ridrejtimi përmes		
Data e inspektimit	nga: deri:	Shtegu i aksesueshëm përsëri në datë		
Shtegmbajtësi				

Problematicat	Masat e mirëmbajtjes	Komente/shënime	Nr. i fotove
Shenjat			
Nuk janë të dukshme për shkak të humbjes së ngjyimit	Rifreskimi i shenjave		
Mungojnë (p.sh. shenjat në pemët dhe gurët e rënë)	Pikturimi ose vendosja e shenjave të reja		
Nuk janë të dukshme për shkak të mbulimit me bimësi	Kositje dhe krasitje shkurresh, pemësh dhe barërash		
Piketat e terrenit			
Nuk janë të dukshme pasi kanë humbur ngjyrimin	Ripikturimi i piketave		
Mungojnë ose janë të thyera	Zëvendësimi i piketave		
Janë rrëzuar në tokë	Riinstalimi duke përdorur nëse është e nevojshme një mënyrë më të mirë instalimi për të siguruar qëndrueshmëri		
Të pamjaftueshme në numër (piketa shtesë të nevojshme)	Porositja dhe vendosja e piketave shtesë		
Tabelat			
Mungojnë ose janë të shkatërruara	Porositja dhe zëvendësimi i tabelave; Nëse konsiderohet e nevojshme, të instalohet gardh me tela me gjemba përreth për të shmangur shkatërrimin nga kafshët dhe të bisedohet me banorët e zonës për rëndësinë e		

	ruajtjes dhe mos dëmtimit të sinjalistikës vertikale		
Tabelat janë të varura poshtë ose të kthyer	Fiksimi i tabelës ose shtyllës mbajtëse (në varësi të arsyes)		
Shtylla mbajtëse e tabelës mungon ose është dëmtuar	Porositja dhe zëvendësimi i shtyllës mbajtëse. Nëse konsiderohet e nevojshme, të bisedohet me banorët e zonës për rëndësinë e ruajtjes dhe mos dëmtimit të sinjalistikës vertikale		
Shtylla mbajtëse e tabelës është rrëzuar	Riinstalimi i shtyllës. Nëse konsiderohet e nevojshme, të instalohet gardh me tela me gjemba përreth për të shmangur shkatërrimin nga kafshët dhe të bisedohet me banorët e zonës për rëndësinë e ruajtjes dhe mos dëmtimit të sinjalistikës vertikale		
Bimësia			
Rritja e bimësisë duke ngushtuar shtegun apo ulur shikueshmërinë	Kositja e barit, krasitja e shkurreve dhe pemëve, prerja e degëve të pemëve dhe pastrimi i shtegut		
Sipërfaqja e ecjes			
Dëmtim i anëve të shtegut	Bllokimi i përkohshëm i shtegut nëse është i nevojshëm; Rregullimi i anëve të shtegut; Zëvendësimi i izoluesve të anëve të shtegut; Përmirësimi i kullimit; Instalime gjeotekstile		
Sipërfaqe e rrëshqitshme	Në varësi të situatës: Përmirësimi i kullimit; Hedhje zhavorri; Krijimi i shkallëzimeve në sipërfaqen e ecjes		
Gropa me ujë dhe baltë	Pastrimi dhe përmirësimi i kanaleve të ujit dhe kullimit; Tharje e pjesëve të lagështa dhe hedhje e shtresës bazë; Vendosja e një rrugë kalimi me dërrasa në ligatina		
Dëmtim nga erozioni	Përmirësimi i kullimit		
Gropa ose zhveshje e sipërfaqes	Mbushja e sipërfaqes dhe përmirësimi i kullimit		
Gjurmët të tjera jashtë shtegut duke krijuar sipërfaqe tjetër ecje	Përmirësimi i shtegut kryesor duke i shtuar tabelat drejtuese për kalimin në shteg		
Informacioni të tjera të përgjithshme nëse është e sigurt për të kaluar	Mbyllje e përkohshme e shtegut nëse është e nevojshme		
Zona buferike /mjedis i rrezikshëm			
Pemë të rrëzuara	Largimi i pemës dhe mbyllja e përkohshme e zonës ku punohet		
Gurë të lëvizshëm mbi shtegun	Largimi i gurëve dhe mbyllja e përkohshme e zonës ku punohet		
Rënie të shpeshta gurësh nga shkëmbinjtë mbi shteg	Mbyllja e segmentit të shtegut deri në zgjidhjen e problemit		
Argjinaturat			
Vende të lagështa, krisje dhe kanale të krijuara nga erozioni, gërryerje nga poshtë, rrëshqitje të dheut etj.	Përmirësimi i kullimit dhe marrja e masave për fortifikimin e argjinaturës		
Litarët mbajtës			

Litari është i dëmtuar	Zëvendësimi i litarit dhe mbyllje e shtegut deri në zgjidhjen e problemit		
Ganxha toke që janë të lirshme ose janë dëmtuar. Prani ndryshku ose gurësh përreth gropës së ganxhave	Zëvendësimi ose fiksimi i ganxhave të tokës dhe mbyllja e shtegut deri në zgjidhjen e problemit		
Struktura: gardhe, parmakë, mbrojtëse, porta, tavolina, stola, zona pushimi etj.			
Pjesë druri të lagështa, të kalbura ose të deformuara	Zëvendësimi i tyre me lloje druri rezistentë dhe marrja e masave për rritjen e qëndrueshmërisë dhe jetëgjatësisë së drurit		
Pjesët metalike të gërryera, të thyeshme ose të deformuara	Zëvendësimi i tyre		
Ganxha toke të dëmtuara ose të lirshme	Rregullimi dhe vendosja më e mirë, ose zëvendësimi i tyre		
Urat dhe rrugët me dërrasa			
Dobësim i themeleve	Riparimi ose zëvendësimi i themeleve		
Sipërfaqe e rrëshqitshme e ecjes	Përshtatja e veshjes së sipërfaqes së ecjes		
Blokimet nga trungjet aluviale	Largimi i drurëve notues dhe depozitimi i tyre në zonën e bregut; vlerësimi i mundësisë së ngritjes së urës në një lartësi më të madhe		
Vrima në sipërfaqen e ecjes	Blokimet e vrimave dhe rinovimi i sipërfaqes së ecjes		
Shkallët			
Shufra dhe kunjat përforcuese dalin jashtë nga shkallët	Ngulja e shufrave dhe kunjave përforcuese		
Shkallë të lëvizshme	Vendosja e shufrave dhe kunjave përforcuese		
Sipërfaqe e rrëshqitshme ose e gërryer e ecjes	Përshtatja e veshjes së sipërfaqes së ecjes		
Mbeturinat			
Prani e mbeturinave	Largimi i mbeturinave; nëse është e nevojshme, të vendosen tabela me informacione që përdoruesit t'i marrin mbeturinat me vete		

TABELA NR. 2. RAPORT NË RASTET E DËMTIMEVE TË RËNDA TË SHTEGUT

Numri i shtegut		Shteg i aksesueshëm	Po	Jo
Seksioni i shtegut		Ridrejtimit përmes		
Data e inspektimit		Shtegu i aksesueshëm përsëri në datë		
Shtegmbajtësi				

Përshkrim i detajuar i dëmit

Propozimi për masat që duhen marrë